

DYSPTNOEA, est respirandi difficultas, cum dolore & faugatione ab organis Respirationis vitatis, obsessis, aut irritatis orta. Habetque duos gradus, nempe Asthma & Orthopnæam, de quibus suo loco, ex *δδς* difficile & *πρλω* spiro. B. *Μοεπελυθε* adem. G. Schwer athem, engbrustigkeit, keuchen. Gall. *Respiration embarassée*, *difficulté de respirer*. A. Difficultie of breathing.

DYSTHEREPEUTA, sunt morbi curatu difficiles, ex *δδς* pervicaciter, & *δερανσω* curo. B. *Ziekten die zwaarte genezen zyn*. G. Krancheiten die nicht leichtlich weg gehen. Gall. *Maladies difficiles à guerir*.

DYSTHYMIA, est animi ægrotudo, ex *δδς* ægrè, & *δυμδς* animus. B. *Zwaarchertig*. G. Schwermuthig. Gall. *Melancolie*. A. Heavie spirited, Heavie-minded.

DYSTOCIA, est partus difficilis, sive præter ordinarium cursum factus in lucem, editio. Hoc fit quando nempe oblique, transversim vel pedibus primo egreditur, vel cum viæ ex inflammatione, vel aliâ angustæ sint, vel cum fætus magnus, debilis, obesus, vel mortuus sit, ex *δδς* difficile, & *τιντω* pario. B. *Εεν μοεπελυθε* haring. G. Schwære arbeit im geburt. Gall. *Accouchement laborieux*; *Travail difficile*. A. Difficult birth or hard labour.

DYSURIA, est mingendi difficultas, ab organis malè dispositis, aut à calculo, arenis vel viscidis humoribus obstructis, plerumque cum ardore urinæ, ex *δδς* malè, *ερον* urina, & *πλω* fluo. B. *Εεν μοεπελυθε*heid in 't water maken. G. Harnstrenge, harn-wænde. Gall. *Difficulté d'Urine*. A. Difficultie in pissing.

E.

EBENUM, **EBENUS**, vel **HEBENUS**, est arbor durissimi, gravissimi & nigerrimi ligni. Procul dubio ejus origo debetur voci Arabicæ *Alban*, *Albanos*, *Abenus*: Hinc facilioris elocutionis gratia *Ebenus*. B. *Ebben-hout boom*. G. Eben-holtz-baum. Gall. *Ebene*. A. Ebony tree.

EBISCUS, idem quod *Hibiscus*, vide *Althaa*.

EBULLITIO, ab ebullire, est liquorum, mediante igne rarefactio. Vel quando alcalia & acida mutuo commiscentur, ut in effervescentiis. B. *Opzieding*. G. Das Sieden, Aufkochen. Gall. *Ebullition*. A. A Boiling, Bubbling.

EBULU-

EBULUS, seu sambucus humilis à quo vix differt, nisi quod sit multò humilior. Græcis ἐβελος, ex ἐβενέ, & βελή consilium, quia ægris benè consulat, atque ebullientes fervidosque humores per alvum ducat. Gr. χαμηλάτη. B. *Wadig*. G. *Attig*, niederholder. Gall. *Yeble*. A. Dwarf elder.

ECBOLICA, sunt Medicamenta, quæ foetum in partu difficili expellunt. Item Medicamenta quæ abortum concitant, ab ἐκβαλλω dejectio.

ECCATHARTICA, vide *Catharticum*, ab ἐκκαθάρσις expurgo.

ECCHYLOMA, idem quod *Extracum*.

ECCHYMONA, **ECCHYMOsis**, est cutis fugillatio, à sanguinis extravasatione ex vasculis minimis cutaneis, cava quædam formantis, ab ἐκχέω effundo, & αἷμα sanguis. B. *Wlaunne blehhen*. G. Die Streichmasen, Blaw flecken. Gall. *Echymose*. A. Blew-nessle in the Shin.

ECCHYMOsis, idem quod *Ecchymona*.

ECCOPE, idem quod *Extirpatio*, ab ἐκπέω excindo. *Eccope*, est quoque ossis incisio perpendicularis abtque continui dissolutione, remanente tantum ligno. Hippocrates nominat *Hedram*, Latini *Vestigium* vel *Sedem*.

ECCOPROTICA, idem quod *Cathartica*, sed leniora ab ἐκκοπέω alvum depono. Vid. *Ectoprotica*.

ECRIMOCRITICA, sunt iudicia de excretis particularibus ab ἐκκρίνω secerno, & κρινω iudico.

ECCRISIS, est excrementorum secretio, ab ἐκκρίνω secerno.

ECHIDNIUM, est diminutivum ab *Echium*, vide suo loco.

ECHINOMELOCACTOS, est Melocarduus, planta Indica, ex ἐχίνος Echinus, qui echini animalis in modum spinis undique est obductus, & μέλον melo, pomum, & κάκτος carduus.

ECHINOPODA, quidam Genistam esse putant, ex ἐχίνος Echinus, ob spinas quas habet, & πῦς pes.

ECHINUS, est quicquid numerosâ congerie aculeorum stipatur, sive tegmen, sive caput, sive cacumen fuerit, sic dictus quod globoso spinarum agmine maris herinaceum mentiatur. Sic vocari possunt castaneæ, capita carduorum &c.

ECHIUM, VIPERINA, seu *Ἀχίς ἀδία*, est herba, quæ habet caules lanuginosos, virides, & punctis nigris instructos: folia oblonga, angusta, lanuginosa, aspera, saporis insulsi: flos monopetalus, infundibuliformis, ex angusto in latum instar cornu venatoris expansus; superior pars supra reliquas eminent, formatque quasi galeam: ex calice autem ad basin usque ut plurimum secto surgit pistillum, posticæ floris parti adinstar clavi infixum, & quatuor veluti stipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem semina viperini capitis æmula, quæ in calice ipso longè ampliato maturefcunt; undè herba viperina dicitur: vel quod contra ferarum ictus sint utilia semina: vel quod florefcit planta capitulis viperæ similibus, *ἰχθὺν* enim & *ἰχθὺν* vipera est. **B. Slangen-hoofd / Slangen-kruud.** G. Wild Ochsen-zung. Gall. *Herbe aux vipères, Buglosse sauvage.* A. Vipers Bugloss.

ECLEGMA, five **LINCTUS**, quem *Arabes Loch & Lohock* sic appellant, aliis *Illinctus*, & *ἰκλεκτὸν* est Medicamentum internum, quod consistentia inter syrupum & opiatum medium est, ex variis thoracis adversus asperæ & pulmonum affectus, ut lingatur, concinnatus, ab *ἰκλέω* lingo, lambo. **B. Een likking / Slikking / Slikmarkt.** G. Eine latwerge, lecksaft. Gall. *Eclegme.* A. Lambitive or Lohock.

ECLIPSIS, est animi defectus: Idem quod *Eclipsis*; ab *ἰκλείπω* deficio.

ECLYSIS, Animi Defectus, ab *ἰκλέω* delinquo. Vide *Deliquium animi.*

ECPHRACTICUM, est Medicamentum incidens & deobstruens. Vide *Attenuantia*, ab *ἰκφράσσω* deobstruo.

ECPHRAXIS, est alicujus partis, per Medicamenta incidentia deobstructio, ab *ἰκφράσσω* deobstruo.

ECPHYSEESIS, est efflatio vel exspiratio confertim facta, ab *ἰκφυσάω* efflo. A. Vid. *Efflatus.*

ECPHYSIS, vide *Apophysis*. Item *Duodenum* significat. Vide *Dodecadactylum*, ab *ἰκφύω* exresco.

ECPHESMA, est succus expressus. Item feces quæ ab expresso remanent. Item Calvariæ fractura, in qua partes cranii fractæ, meninges premunt, ab *ἰκπιέζω* exprimo.

ECPHESMUS, est quædam expressio, sed maximè oculorum protuberantia, ab *ἰκπιέζω* exprimo. **B. Een uitwepking der oogten.** E c.

ECPLEXIS, est perterrefactio seu stupor, ab ἐκπλήρωσις perterrefacio. B. *Verbaastheid / Verschzikkling*. G. Erschrecknuß, Erstarrung. Gall. *Epouvante*. A. Sudden fear or astonishment.

ECPNEUMATOSIS, vide *Exspiratio*.

ECPOTOSIS, idem quod *Excidentia & Luxatio*, ab ἐκπίπτω excido.

ECPYCTICA, sunt Medicamenta condensantia, Idem quod *Incrassantia*, ab ἐκπύκνωσις condenseo.

ECPYEMA, idem quod *Empyema*, ab ἐκπίω ex, & πύω pus.

ECPYESIS, vide *Ecpyema*.

ECRHYTHMUS, est pulsus, qui nullius ætatis rhythmum seu modulum observat, ab ἐκ ἐξ, & ῥυθμὸς modulus. B. *Gen ongeregide pols*. G. Ein unordentlicher puls. Gall. *Le pouls déréglé*. A. An irregular pulse.

EC SARCOMA, idem quod *Hyperfarcosis*, ab ἐκ ἐξ, & σάρξ caro.

ECSTASIS, est delirium sive mentis commotio, sive fuerit cum silentio, sive cum furore, interdum vigiliæ adfunt, interdum coma, ab ἐκστασις, graviter deliro. Dicitur etiam is, qui ita uni rei meditandæ intentus est, quasi in cælum esset sublatus. B. *Wupten zyn zelven zyn*. G. Erstummung, erstarrung. Gall. *Extase*. A. A extasie, a trance, a swooning.

ECTASIS, cutis est quædam in longitudinem & latitudinem extensio, ab ἐκτείνω, extendo. B. *uitrekking der huid*. G. Aufzpannung der haut. Gall. *Extension de la peau*. A. a of Stretching of the skin.

ECTHLIMMA, est ulceratio, à violenta compressione, in cutis superficie oborta, ab ἐκθλίβω exprimo.

ECTHYMATA, sunt pustulæ, sive cutis quædam efflorescentiæ, ut in Variolis, &c. ab ἐκθύμω exhalo, evaporo. B. *Puisten*. G. Ein Blatter. Gall. *Ampoules, Boutons*. A. Wheale, or push in the Skin.

ECTOPROTICA, sunt Medicamenta purgantia, at quæ tam leniter stomachum & Intestina modo stimulant, ut hæc intus contenta tantum reddant, id est, stercus naturale expellant. B. *Zagte purgeer-middelen*.

ECTILLOTICA, sunt Medicamenta, quæ callos & clavos absumunt, crinesque evellunt, ab ἐκτίλλω evello. B. *Weer verdrypende middelen*.

ECTOME, idem quod *Exstirpatio*, ab ἐκτιμω exscindo.

ECTROPIUM, est vitium palpebrarum, quando inferior palpebra brevior est superiore ut oculum claudere non possit, item genæ &c. aut ejus inversio, ab ἐκτροπα evenio. B. *Intrekhinge der oogen of wangen*. Gall. *Eraillage des paupieres*.

ECTROTICA, sunt Medicamenta quæ abortum inferunt, ab ἐκτροπα abortio. B. *Misval makende Dingen*. G. *Unzeitige geburt vereursâchende mittlen*.

ECTYLOTICA, sunt Medicamenta callum consumentia, ab ἐκκω, & τολω callus.

ECZEMATA, sunt pustulæ rubicundæ fervidæ, & flammæ; quidam Hydroa pro Eczemate, sed malè, sumunt, ab ἐκζω effervescio. B. *Duurige puisten*. G. *Feuer blaterlein*. Gall. *Ampouille ardente*. A. *Burning or red pushes*.

EDULCORATIO, & DULCORATIO, dicitur, quando calcinatâ sale gravidâ, aquâ (ut plurimum calida) abluuntur, quâ ablutione sal inibi contentum aquæ immiscetur. Vel dulcorare etiam dicitur, quando potiones, addito saccharo aut syrupis convenientibus, gratiores redduntur. B. *Afzoetig*. G. *Suesmachen*. Gall. *Adoucisement*. A. *A making sweet, or edulcoration*.

EFFERVESCENTIA, ab EFFERVERE, est subitus & intestinus inter sales oppositos ut alcali & acidum, interveniente aqua, cum tendentia ad mutuam destructionem, motus, quem nonnunquam calor aut flamma subsequitur, ut in calce viva, feeno madidè reposito, & miscelis Chymicis. B. *Opgestinge / opbruising / opwelling / opziedinge*. G. *Das aufflieden, auffkochen*. Gall. *Effervescence*. A. *Idem*.

EFFLATUS, est valida aëris ex ore cöarctato expressio, quod fit per musculos abdominales, viscera ibi contenta sursùm, adedque Diaphragma in Thoracem prementes, & sic Aërem in Pulmonibus contentum expellentes, clauso interim foramine narium per velum pendulum palatinum. B. *Blaazinge*. Gr. ἐκφύσησις. Gall. *Soufflement*.

EFFLORATIO, sive EFFLORESCENTIA, idem quod *Exanthema*.

EFFLORESCENTIA, idem quod *Exanthema*.

EFFLUVIUM, idem quod *Aporrhæa*.

EGESTIO, idem quod *Dejectio*.

EJACULATORIA, EJACULANTIA VASA, vide *vasa deferentia*.

EJECTIO, idem quod *Dejectio*.

EISPNOE, idem quod *Inspiratio*.

ELÆA, olea, ἀλίω lævis, quia ejus oleum læve est & glabrum.

ELÆAGNUS, ejus nomen diversis imponitur arbusculis, ex ἑλαια olea & ἀγνός Castus, hinc Agnus castus ita appellatur. Ego tamen imaginari nequeo, undè ἑλαιαγνός nomen acceperit, quum nec facie, nec flore, nec folio, nec fructu ullam cum oleo similitudinem habet.

ELÆOSACCHARUM, oleum est stillatitium cum saccharo mixtum, inter terendum pauxillum vitelli ovi recentissimi, purissimi, intermisceri potest tam saccharo quam oleo, ut reductio olei in aptiorem miscendo formam facilius abeat; sed tum mistum non potest tamdiu servari sine rancedine ex ἑλαιον, oleum, & saccharum. B. *Geopde suiftr*. G. Zucker mit Oele. Gall. *Sucre huileux*. A. Oil and sugar mingled together.

ELÆOSELINUM, seu ELEOSELINUM, est Apium palustre, ex ἑλαῖο palus, & σέλιον apium. Hinc etiam appellatur ἑρσοῖλιον, sive *Apium aquaticum*.

ELAPHOBOSCUM, est patinaca, ab ἑλαφῶ cervus, & βόσκη pasco, quasi cervi pabulum; quod cervi eam plantam primum demonstrarint: hoc enim pabulo cervos serpentibus resistere, fama est.

ELAPHOSCORODON, est cervinum allium, ex ἑλαφῶ cervus, & σκρόδον allium.

ELASTICA VIS, est fibrarum solidarum corporis animalis virtus quaedam, quæ distractæ per causam cedunt, renitentur, nec solvuntur & causâ cessante, sponte se in pristinum statum restitunt. B. *De verrande kragt*. G. Elasticitat. Gall. *Le Ressort*. A. An elastick force.

ELATE, est abies, dicitur παρὰ τὸ ἑλαῖν, ὃ ἐστὶν εἰς ὀψὲ ἀνατεταράθαι, quod in præcellam proceritatem assurgat.

ELATERIUM, strictè est succus ille viridis, luridus, & viscosus, ex fructibus maturis cucumerum sylvestrium vel suâ sponte vel leni compressione emissus, collectus, & inspissatus, qui veterum est elaterium: vel ex tota planta expressus, coctus, inspissatus in spissam duramque

consistentiam redactus; coloris fusci, instar extracti; saporis amari, nauseosi & vinosi. Sed latè erit item omne Medicamentum forte, quo alvus purgando subducitur, ab *ελαβω* agito, expello. B. *Ein stark purgerend mittel von waldt Cucummern.* Gall. *Le Suc de Combre sauvage.* A. The jugace of wild Cucumbers.

ELATINE, quibusdam Veronicæ, quibusdam Helixines species, fortè quasi *μικρὰ ἐλάττων ἑλίξη*, parva seu minor Helixine.

ELCTICA, vide *Attrahentia*, ab *ελαω* traho.

ELCUS, vide *Helcus*.

ELEAGNUS, idem quod *Elcagnus*.

ELECTRUM, vide *Succinum*.

ELECTUARIUM, ab ELECTIONE, dictum, est confectio ex speciebus, pulpis, gummis, syrupo vel melle excepta, consistentiâ conservæ instar crassâ. Estque *simplex* vel *compositum*. *Simplex* tantum ex pulpa cassiæ, tamarindorum, vel prunorum constat: *Compositum* vero ut plurimum ex speciebus, pulpis, succis condensatis, gummis, &c. quæ melle vel syrupo excipiuntur. Electuaria sunt digerentia, laxantia, purgantia, confortantia, alexipharmaca &c. B. *Electuarien / te samen gefelde conserven.* G. Ein auf geprester fassit, lathwerge. Gall. *Un Electuaire.* A. An Electuarie.

ELEMENTA, seu PRINCIPIA, sunt corpora simplicissima, quæ nec ex se invicem sunt, neque ex aliis, sed ex quibus sunt omnia, & in quæ resolvuntur. Elementa quibusdam Chemicis dicuntur quinque, *Spiritus, sal, sulphur, aqua, & terra*, quorum postrema duo passiva, cætera activa dicuntur. Alii enumerant tria, *Salem* nempe, *Sulphur & Mercurium*, minus tamen rectè. *Peripateticorum* Schola quatuor existere, docet, *Ignem sc. Aërem, Aquam & Terram*. Verum isthæc elementa omnia sunt ex aliis composita, propterea ex eorum Elemento quippiam constare, idem est quasi diceres, arborem ex radice, trunco, ramis, foliis, floribus &c. esse compositam. Omnium simplicius incedit *Cartesius*, qui materiam constituit *Primam, Secundam & Tertiam*, hoc est lumen emittens, idem transmittens, & idem reflectens. Vide tractatum nostrum de Fermentatione. Gr. *στοιχείον.* B.

De Elementen / hoost-stoffen. G. Ein Element. Gall. *Elemens.* A. The first principles or elements.

ELEMI, gummi five refina, aut Lachryma pellucida, albicans, cum flavis particulis mixta, in massam redacta, suavem accensa halans suffitu odorem, venit ex Æthiopia, ubi ex arbore manat, quam oleum nonnulli volunt, alii cedrum, alii aliam arborem. Dicitur & *Elemni*.

ELEMNI, idem quod *Elemi*.

ELEOCHRYSON, & **HELEOCHRYSON**, recentioribus Botanicis *ελειχρυσον* & *ηλειχρυσον* vocatur; forte *ηλυόχρυτον* Plinii. Planta est, quæ habet caulem in multos ramos divisum, lignosum, lanuginosum, album, pedem vel sesquipedem altum, habentem parva folia villosa, albescentia: gymnomo sperma est flore flosculo aureo & calyce aureo, undè nomen *ἀπὸ τῆς ἑλῆς* & *χρυσῆς*, quod color ejus sit instar Solis, & Auri: dicitur hinc coma aurea, & stæchas citrina. Gall. *Immortelle*, ou *Amaranthe jaune*.

ELEOSELINUM, idem quod *Eleoselinum*.

ELEOSACCHARUM, vide *Eleosaccharum*.

ELEPHANTIASIS ARABUM, de quo morbo, ne verbum quidem fecerunt Græci; Arabes ejus mentionem passim faciunt, quæ varicibus cognata est, atque ex istis ortum habet, & tantum pedum tumor est. Agit de hoc *Avicenna* ubi de Varicibus tractat: *Rhases* dissentit tamen ab his, & Græcos sequitur *Haly Abbas*, qui Elephantem dicit esse morbum omnia corporis membra corrumpentem, & quasi cancrum universalem. Verum nec ipse sibi constat, cum scribit: *Ulcera, quæ in pedibus & cruribus fiunt, Elephas vocantur.* Et Elephanticus morbus apostema est melancholicum, quod in cruribus & pedibus apparet, & ejus signum est, quod pedis figuræ similis sit. Reliqui omnes seorsim de lepra & elephantia agunt, & elephantiam pedum tumorem esse dicunt à sanguine melancholico & pituitoso & varicibus ortum, ob quem pedes ægri pedibus elephantis figura & crassitie similes fiunt. Atque tumoris hoc genus in mendicantibus sæpè conspicitur, qui in viis publicis stipem petendo victum quaerunt. **B. Laseri / Melaaatshaid / Elephants ziehite.** G. Ein Kranckheit wie der außsatz, oder Maltzey, schuppe Haut. Gall. *Ladrerie*, *Lepre*. A. The Leprosie.

ELEPHANTIASIS GRÆCORUM, quam Arabes le-

pram vocant. Appellatur autem *Elephas* & *Elephantiafis*, & *Elephantia* ab elephante, ob similitudinem quam hic morbus habet cum elephante: nimirum, ut nonnulli putant, quod eo morbo laborantes magni ut elephantes, fiant; quæ inepta est notatio, cum elephantiaci non majores fiant, nisi quis non magnitudinem corporis elephantiaci laborantium, sed morbi magnitudinem respiciat, vel quod malum in cruribus serpens, efficiat ea elephantis ritu ferè rigida & æqualia: vel quod inter alios morbos vehemens, ac validus sit veluti elephas, vel quod membra & cutis tumida, scabra, rugosa, tuberosa, & inæqualis, ut elephantum reddatur. *Galenus* de tumoribus cap. 14. malum hoc cum incipit, etiam *στυγίαστυδν* nominari scribit, eo quod facies similis Satyrorum faciei reddatur. Nam labia fiunt crassa, nasusque tumet atque ideò depressus apparet, aures tabescunt, maxillæ rubore perfunduntur, in fronte hinc inde tumores quasi quædam cornua apparent; quanquam alii ea etiam de causa *Σατυρίαστυδν* hoc malum nominari censeant, quod in orsu valdè libidinosi sint, quoniam videlicet malæ faciei iisdem cum rubore attoluntur, & musculis maxillaribus veluti convulsionem patientibus, mentum ipsum dilatatur, quemadmodum etiam ridentibus evenire solet, similitudine quadam ad picturas Satyrorum, quos *ἐπὶ τοῦ στυγίαστυδν* *Cæli Rhodiginus* ita nominatos putat, quod ore hiante labiisque diductis instar ridentium cantent & ludant, vel ut nonnulli, quod Satyris in Venerem propensione & libidine similes sint. *Celsus* ita describit, totum, *inquit*, corpus afficitur, ita ut ossa quoque vitari dicantur: summæ partes corporis, crebras maculas, crebrosque tumores habent. Rubor horum paulatim in atrum colorem convertitur: summa cutis inæqualiter crassa, tenuis, dura, mollisque quasi squamis quibusdam asperatur, corpus emarcescit, os, suræ, & pedes intumescunt. Ubi vetus est morbus, digiti in manibus pedibusque sub tumore conduntur, febricula oritur, quæ facillè tot malis obrutum hominem consumit, nobis sic observatur.

ELEPHANTIASIS, sive LEPROA & LEPROSIS, ut plurimum morbus cutaneus est, *primò* constat ex tuberculis in facie, malis, fronte, pectore, brachiis & circa coxas. Colore sunt livido ut cancri, *absque* tamen dolore, mo-

mobiles sunt; cum ita adveniunt, hujus morbi certum signum est & præfagium, nam semper cum istis tuberculis incedit. *Secundò* in faucibus ad linguæ radicem tubercula sunt, ut in grandinosis porcis apparent; eorum color flavus est vel lividus, quæ sunt certa lepræ signa. *Tertiò* definunt in ulcerationes planas & latas, raro cute profundiores, cum labiis duris & tumidis, & quod mirum est sine dolore, & serpunt, & si in uno loco sanentur, in altero denuo renascuntur, digitos manuum ac pedum vulgo occupant, internodia quoque & loca plana, item cubitum aliaque loca. Ulcerationes hæ certum præbent indicium, sed quia leprosi simulant, illam plagam ab adustione provenire, ad similia signa quoque attendendum est. Notatu denique dignum, huic ulcerum generi, inò & in tumoribus nullum adesse dolorem aut sensibilitatem, si acupungantur. *Quartò*, ulcera quoque in ipsis naribus inveniuntur, quibus integer nasus cum ossibus sæpè depascitur: Denique ipsum palatum non intactum relinquunt tantum, verum & uvulam & asperam arteriam invadunt, undè & tandem vitam deponunt. *Quintò*, circa narium & aurium extremitates intumescencia est, cum incrassatione & extensione. *Sextò*, pellicula adest, quæ tota obducitur oculi pupilla. *Septimò*, totius cutis scabrities conspicitur, quæ quasi intumescit sicca redditur & scabra, rimas agit & fissuras patitur: Obducitur squamis furfuribusque caput, præsertim & cilia; cutis porro pallida est, flava item, livida, & colore vivo orbata. *Octavò*, decidunt capilli, barba, sive quòd pili rarescant, sive quòd pili ex ciliis enascentes consumantur. Ungues denique finduntur, intorquentur, & ut brutorum ungulæ eodem modo crescunt. Postèa quidem muscoli & præsertim respiratorii aliquatenus mutilantur, idque propter tubera & exulcerationes: Lingua fit rauca, ob pelliculam visus amittitur, nec non & sensus tactus ob tubera & exulcerationes: & si contingat, circa extremitates fit. Post aliquot tempus, postque plurimas intumescencias, vasa sanguinea ita coarctantur, ut si acus immittatur, nullus sanguis, sed sanies effluat. Fœcundi sunt & ad coitum ardentiores, quia à coitu prohibentur. Atque hæc sunt *Quarò* quæ nobis elucescunt de hisce videatur Aretæus. B. *Lazeri* / *Geli-Phants-ziehte*. G. Ein Kranckheit wie der aufzatz, oder

Maltzey. Gall. *Ladverie*, *Lepre*. A. The Leprosie.

ELEVATOR, idem quod *Elevatorium*.

ELEVATORIUM, ab elevando dictum, est instrumentum Chirurgicum, quo crania depressa elevantur. B. *Gen Hef-boom / been-hefter / hef-tuig*. G. Ein Aufheber. Gall. *Elevatoire*. A. An elevator, a chirurgicks instrument.

ELICHRYSON, idem quod *Eleocryson*.

ELIXATIO, est, quando res coquendo emolliuntur. B. *Kofinge / opziedinge*. G. Auffiedung. Gall. *Elixation*. A. Seething or boiling.

ELIXIR, dicitur ab Arabica voce *Eleeschir*, sive *Elieschir*, sive *Aleschis*; quibusdam ab *ἐλεω* traho, aut ab *ἀνισ* auxilior, estque tinctura seu essentia alicujus rei, per spiritum vini aut aliud simile menstruum, extracta; idem est quod *Tinctura*. B. *uitrehsel*. G. Quintessentz, Elixir. Gall. *Extract*, *Elixir*, *Quintessence*. A. Elixir, the quintessence, of any thing.

ELLEBORUS, HELLEBORUM, Melampodium seu VERATRUM, dantur duæ species, albi & nigri, Helleborus niger; est planta, quæ habet caules ex radice erumpentes, longos, rotundos, succo plenos, punctis purpureis instar serpentariæ notatos, horum singuli habent novem folia ut plurimum digitata, satis firma & crassa, viridissima, polita, in margine incisa; flores instar Rosæ expansi sunt, ex horum meditullio surgit pistillum plurimis corniculis inter stamina & petala jacentibus cinctum circa basim, quod abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur vaginæ membranaceæ, in cornu plerumque desinentes, secundum longitudinem dehiscentes, seminibus sætæ plerumque subrotundis vel ovatis: radix tenuis, fibrosa, nigricans, ex uno capite prodeuns, saporis acris pungitivi, amari, nauseosi: est illud famosum purgans Hippocratis; nomen accepit *ἐπὶ τοῦ ἐλεῖν τῆ βορῆ*, quod esu perimat, cibumque corporis eripiat: *ἐλεῖν* enim est *Capere*, & *βορῆ* pabulum, esca. Hinc quoque *Elleborastrum*, & *Elleborine* derivantur. Helleborus albus differt à nigro, quod corniculis careat, & semen habeat marginatum, & radicem albam: *Elleborine* cognominatur à foliorum cum Ellebori albi potius similitudine quam ab effectu. B. *Nies-kruid / Weilig herst-kruid*. G. Nieswurtz. Gall. *Ellebore*. A. Snees-wort, Bears-foot, Christmas-flower, Hellebore. EL.

ELMINTHES, & HELMINTHES, sunt vermiculi parvi, in intestinis, præsertim recto, geniti, ab ἐλμινθιάσμοις lumbricos patior. B. *Maepen*. G. Wuermleins. Gall. *Vermine*. A. Little Worms.

ELODES & HELODES, febris continuò affligens cum maximo sudore, ita ut ægri ob humiditatem in paludibus degere videantur, & exinde penè exfolvantur. Fortè erit species *Sudoris Anglici*, ab ἐλσ palus, & εἶδος forma. B. *Zweet-hoozts*. G. Das Schwits Fieber. Gall. *Fievre Suante*. A. The Sweating-feaver.

ELONGATIO, Gr. παράθρομα, est luxationis imperfectæ species, quando ligamentum alicujus articuli tantùm elongatur, ita ut os ex junctura non prorsùs exeat. B. *uittrekking / verlenging*. G. Verlungung. Gall. *Alongement*.

ELUXATIO, idem quod *Luxatio*.

ELYMOS, est panicum, ab ἐλῶ (fortè) involvo, quod ejus femina involucris involvantur, vel ab ἔλα, à calore solari, quem amat.

ELYTHROIDES, vaginalis dicta, est tunica propriarum prima, darto nexa virilemque testem vaginæ n modùm includens, à peritonæo producta, sive capsula, quæ includuntur vasa spermatica; singulo testiculo privatam vaginam concedit ab ἔλυθρον, vagina, involucrum, & εἶδος forma. B. *Schredt-vlies*. G. Hod-sack, ein haut bedeckende die hodlein. Gall. *Tunique Vaginale*. A. The Vaginal coat of the womb.

EMBAPHIUM, sive acetabulum, aut vasculum, quo Medicamenta aut alimenta induntur, vel mensurantur. Item vas in quod intingitur, ab ἐν, in, & βάπτω immergo, intingo. B. *Gen Bafirhen*.

EMBASIS, est balnei species, in quo quis aqua calida lavatur, ab ἐμβάσις ingredior. B. *Gen Bad*. G. Ein Bad. Gall. *Bain*. A. A sort of an hot bath.

EMBROCACIO, idem quod *Embroke*.

EMCROCHA, idem quod *Embroke*.

EMBROCHE, seu irrigatio, instillatio, fillicidium, somentationis genus est, quando humor ex alto, pluvie instar, in partem aliquam destillatur, quæ sit vel prolu-tione ex vasculo proboscide inclinata, vel destillatione, vel ex gutturnio. Adhibetur *Primò* super suturam coronalem,

nalem, in cerebri intemperiebus, finiturque humor per sagittalem futuram decurrere. *Secundò* ad principium spinalis medullæ in nervorum morbis, finiturque humor per totam spinam defluere. *Tertiò* ad calefaciendum vel exsiccandum ventriculum, finiturque materia per totum abdomen excurrere, si intestina quoque imbecillia sint, hepatis ceratum santalinum applicatur, quum ejus incensio metuatur. Embrocharum materia est aqua communis thernarum, decoctum ex herbis, lac, oleum, prout partis affectus & necessitas requirat, aliis est fomentationis species, quæ fit, quando calida manus parti affectæ imponitur; vel quando spongia, stupa convenienti liquore repleta, adhibetur, ab ἐμβροχῶν intingo.

EMBRYON, est rudimentum foetus in utero materno, ab ἐμβρῶν pullulo. B. Een onbolwasse vrucht. G. Unzeitige Frucht, das Kind in Mutterleibe. Gall. Embryon; Germe. A. The rudiment of a child, or an embryo.

EMBRYOTHLASTES, Chirurgis instrumentum est usuale, ad contundenda ossa in extrahendo fetu accommodatum, ab ἐμβρῶν fetus imperfectus & θλάω contundo. B. Een instrument om een kind af te halen. G. Eine Haek. Gall. Un Crochet. A. A Crochet.

EMBRYULCUS, uncus ferreus, fetui extrahendo destinatus, ab ἐμβρῶν fetus imperfectus, & ἔλω traho. Idem quod *Embryotblastes*.

EMBRYOTOMIA, est foetus dissectio anatomica, ex ἐμβρῶν fetus rudimentum, & τίμω seco. B. De ontleding van een onbolwasse vrucht.

EMETICUM sive VOMITORIUM, est Medicamentum, quod particulis suis irritativis Ventriculi fibras verius superiora contrahit, & quicquid Ventriculo contentum molestum est, per os expellit. Conficitur ex decoctis, tincturis, infusionibus, &c. ideòque ut plurimum in liquida forma propinatur, licet in pilulis, pulveribus &c. etiam agris porrigatur, ab ἐμέω vomo. B. Een braakmiddelen / braak-middel. G. Spey-tranck. Gall. Vomitif, emetique. A. A vomit or an Emetick, Medicine.

EMETOLOGIA, est descriptio de vomitoriis, ab ἐμέω vomo, & λόγος sermo. B. Beschrybing van de braakmiddelen. G. Beschreibung der Spey-trancken. Gall. Une description des vomitifs. A. A Description of a vomit.

EME-

EMETOS, vide *Vomitus*, ab ἐμέω, vomo.

EMMENAGOGA, sunt Medicamenta menses mulierum subvertentes, vel non satis fluentes cientia, ex ἐν in, μήνη, mensis, & ἄγω duco. Hoc est quod intra spatium unius mensis fit. B. *Bløedwekkende middelen*.

EMMENIA, idem quod *Catamenia* & *Menses*, ex ἐν in, & μήνη mensis.

EMMOTON, est Medicamentum liquidum, quod penicillis vulnerariis vel linteo concepto exceptum, pustulis aut ulcerum sinibus injicitur, ab ἐν in, & μότος linteum quod vulneribus inditur. Hinc μότος indo tale linamentum.

EMOLLIENTIA, ab *Emollire*, seu Μαλακτικά, sunt, quæ calefaciendo, dissolvendo, dissipando & penetrando, partes solidas molles reddunt, à Μαλάσσω emollio. B. *Derzagtende dingen*. G. *Erweichende mittlen*.

EMPASMA, est pulvis astringens, halitum ex ore fetidum corrigens, vel qui nimium sudoris effluxum cohibet, idem quod *Catapsma*.

EMPEIRIA, seu *EMPIRIA*, vide *Empirica*, est experientia in arte medica observationibus absque ratione innixa, ex ἐν in, & πείρα experientia. B. *Erbaring*. G. *Erklärung*. Gall. *Empirisme*. A. *Experience*, practice.

EMPETALON, idem quod *Eupetalon*.

EMPETRON, vide *Saxifraga*.

EMPETRUM est frutex, qui habet caules ramosos, flexiles, lignosos, repentes, valde extensos, cortice fusco rubicundo instructos: folia sunt parva, oblonga, habitus *Ericæ*: flos mas, apetalus, staminibus constans: fructus alio loco plantæ natus baccae similis est, fetus seminibus ossis & cartilagineis: radix lignosa, dura: hæc planta crescit in montibus & locis Saxosis, ab ἐν & πείρα Saxum.

EMPHRAXIS, est obstructio in quacunq; parte facta, ab ἐμφράσσω obstruo. B. *Verstopping*. G. *Verstopfung*. Gall. *Obstruction*. A. *A Stopping*, or *obstruction*.

EMPHRACTICA, sunt, quæ poros obstruunt, ab ἐμφράσσω obstruo. Idem quod *Emplattomena*.

EMPHYSEMA, est inflatio, ab aëre hospitante in aliqua cavitate, ut in tympanitide, vel in cellulis panniculi adiposi ubicunq; loci, vocatur etiam Gr. *Ἐμφυσματώσις* ab ἐμφυσάω inflo. B. *Opplazinge*. G. *Das auffblasen*, *schwellen*. Gall. *Enflure*, *Emphisme*, *bour-Soufflure*. A. *A Puffing up*.

EM-

EMPHYTON THERMON, est calidum innatum, seu calor ex parentum semine primò in *fetu feminatus*, qui postea, inchoatâ, respiratione & fieri per se subsistente, sensim perit. Calidum hoc, cum Philosophi tum Medici *Spiritum insitum & nativum* nominant, & ex tribus constare partibus asserunt, videlicet ex *Humido primigenio, insito spiritu, & calore*. Undè *Fernelius* definit *calidum innatum*, quod sit *humidum primigenium, insito spiritu, & calore undique perfusum*. Verùm isthæc Veterum nugamenta nihil ad nos pertinent: calidum enim illud, locum duntaxat habet in recens natis. Quodque inspirando & alimenta sumendo perennatur, ab *inspiratione* innascor, & *equaliter* calefacio. B. *De ingeboren wärme*. G. *Angebörne, eingeplante wärme*. Gall. *Chaleur naturelle, innée*. A. The innate heat.

EMPIRICA MEDICINA; vide *Empirica*. Sed præter hanc secta olim fuit in Medicina, cujus Author fuit *Acron Agrigentinus*, juxta alias *Serapion*; qui neglectis rationibus, posthabitâque rerum investigatione & Anatomie, solis experimentis nitebantur, & in incognitis morbis ad similes affectus & similia remedia confugiebant. Floruit hæc secta potissimum apud *Aegyptios*, apud quos teste *Herodoto*, singuli morbi singulos serè Medicos habebant. Progressu autem temporis homines experientie rationem addere studebant, & ita paulatim ante *Hippocratem* apud *Cnidios, Rhodios & Coös* nova secta subnasci coepit, quæ primò dicta fuit *Dogmatica* seu *Rationalis*, ab *Empiricis*, tento. B. *Proefkundige Medicijne*. G. *Probierte und bewehrte artzney*. Gall. *Medecine Empirique*. A. Quack Medicine.

EMPIRICI, sunt Medici, qui in curandis morbis experimentis solummodo contenti sunt, neglectâ ratione. Vide *Empirica Medicina*. B. *Quackzalbers / Landlooper*. G. *Ein Landfahrer*. Gall. *Medecins empiriques; Charlatans*. A. Mountebanks, or Empericks.

EMPLASTICA, idem quod *Emplattomena*.

EMPLASTRUM, est Medicamentum topicum, quod linteo, vel pelli tenui inductum, cuti applicatur, eique tenacius adhæret. Componitur vulgò ex oleis, aut iis, quæ olei consistentiam serè habent, qualia sunt axungie, medullæ, butyrum, mucilagines; item ex pulveribus, & cera,

cera, aut iis, quæ ad ceræ consistentiam accedunt, ut resina, pix, gummi &c. cujus massa adhuc calida in teretes & longas figuras sive magdaleones cylindraceas formatur, ab ἐπιλάσσω fingo, formo, illino. B. Zals/ Pleister. G. Pflaster. Gall. *Emplastre*. A. A. Plaster.

EMPLATTOMENA, seu EEMPLASTICA, & Εμφρακτικά, sunt medicamenta, quæ applicata corpori humano, illi sua tenacitate adhærent, meatusque externos ingrediendo conspant simul, id est, perspirationem istius partis unâ impediunt, ab ἐπιλάσσω illino. B. *Medicine die de zweetgaten stopt*. Gall. *Remedes, qui empechent la transpiration*.

EMPNEUMATOSIS, sive INSPIRATIO, est adductio Aëris per os, nares, glottidem, tracheam, in Pulmones, quâ Pulmonales vesicæ expanduntur, & ab invicem recedunt, causam habens Thoracis dilatationem, per musculos Subclavios, Intercostales, & depressionem diaphragmatis deorsum in abdomen: per inspirationem conciliatur valis pulmonalibus libertas aperturæ pro sanguine à Corde dextro appulso. ab ἐμπνέω inspiro. B. *Inademing*. G. Das Athem holen. Gall. *Inspiration*. A. An Inspiration.

EMPROSTHOTONOS, est convulsio cervicis & reliqui corporis versus anteriora, ita ut mentum pectori applicetur & femora ventri, cum rigore, qui aliquandiu hanc insolitam figuram retinet, ab ἐμπροσθεν antè, & τείνω tendo. B. *Door-ovvertrekking/ hals-spanning-voor-waarts*. G. Das spannen des hinter theils am halsz. Gall. *Especie de convulsion*. A. A Convulsion in the fore part of the body.

EMPYEMA, propriè dicitur puris in thoracis cavitate collectio, sed si latius sumatur, etiam pro pure in abdomine, aut alibi collecto accipi potest, dicitur & *Ecpyema*, & *Ecpyesis*, ab ἐν intus, & πόν pus. B. *Ein etterbofst*. G. Eyter-brust, eyterige materie im Brust. Gall. *Empyeme, Apostume soit dans la Poitrine, ou dans le bas ventre*. A. An impostume in the cavity of the breast.

EMPYREUMA, adustum quid significat, quando aquæ recens destillatæ ingratum odorem & saporem habent, vel est crassamentum illud viscidum, quod in aquis destillatis ad fundum subsidet. Item olea adusta, *Empyreuma olere dicimus*. Item reliquæ alicujus febris post paroxysmum,
ab

ab *ἔμψυξις* accendo. B. **Verbrandheit**. C. Das anbrennen. Gall. *Empyreume*, qui sent le brûlé. A. Any Thing that taste, as it were burnt.

EMULGENTIA VASA, sed melius *Renalia*, dicuntur venæ & arteriæ, quæ renes subeunt. B. **Nier-vatten**. G. Nieren-fäse. Gall. *Vaisseaux emulgens*. A. The reins of emulgent vessels.

EMULSIO, ab EMULGERE, est Medicamentum potulentum, lactis colorem amulans, ex feminum quorundam & aliorum expresso oleo cum affuso commodo liquore validè agitando educto, compositum, cujus colaturæ syrupi, laudanum, &c. adjiciuntur. B. **Em melkse**. G. Ein Emulsion, ein tranck wie milch. Gall. *Emulsion*, *lait d'Amandes*. A. Idem.

EMUNCTORIA, sunt cavitates, in quibus aliquid excernitur, ut nares pituitam recipiunt: aures humorem flavum crassiusculum: alvus excrementa alvina: vesica urinam, &c. B. **Ontfang-buizen**. G. Hæhlen darin sich die feuchtigkeit sammet. Gall. *Emunatoires*. A. Emunctory vessels.

EMUNDANS, Medicamentum est, quod externè applicatum, deterget & abluit simul per vehiculum aquosum, quod externè ulceribus vel vulneribus adheret. B. **Zupberend middel**.

ENÆMON, est Medicamentum sanguinem sistens, vel quod astringendo, refrigerando & exsiccando meatus vasorum apertorum claudit, sanguinis fluiditatem, motumque vehementiorem imminuit, vel sistit, ex *iv* in, & *αἷμα* sanguis. B. **En bloedstempend middel**. G. Blut stillende Mittlen. Gall. *Remede qui Etanche le sang*. A. A Medicine to stop bleeding.

ENÆOREMA, sive NUBECULA, aut NUBES, est crassamentum illud, quod urinae innatat, vel in urinae medio suspensum continetur, ab *ἠναῖος* in sublimè attollo. B. **De wolken in de pis**. G. Die wolcklein schwebende mitten in dasz wasser. Gall. *Petite nûée dans l'urine*. A. The contents that swim in the middle of the urine.

ENARTHROSIS, est articulatio, cum cavitas excipiens profunda admodum, & caput quod in eam inferitur, oblongum est. Atque hæc conspicitur in femore & acetabulo, quod Ischio vulgo tribuitur, ab *εν* in, & *ἀρθρον*

της artus. B. *Intceding*. G. Gliederung. Gall. *Enarthrose*.
A. An inarticulation.

ENCANTHIS, est caruncula lachrymalis, five excrementia spongiosa, glandulosa angulorum oculi interno-
rum, ex *iv* in, & *καυσις* hircus. B. *Het Craan-klertje*.

ENCATHISMA, idem quod *Inseffus*, ab *iv* in, & *κατω*
infra, & *εζομαι* sedeo.

ENCAUMA, seu INUSTIO, in aliqua parte non tan-
tum significat. Sed etiam oculi ulcus, cum crusta foeda in
nigro aut albo post febrem saepe excitatum. In nigro pro-
fundius quam in albo, unde & humores sensim emanant,
& visus extinguitur, ab *ενκαυω* inuro. B. *Inbranding*.
G. Einbrennung. Gall. *Ulcere sordide*. A. A Burning in-
ward.

ENCEPHALOS, est, quodcunque cranii meningis con-
cluditur, ut cerebrum, cerebellum, medulla oblongata,
corpus callosum, corpus striatum &c. ab *iv* in, & *κεφα-*
λη caput. B. *Het herssen gestel*. G. Das hirn. Gall. *Cer-*
veau, vel *Cervelle*. A. The brain.

ENCHARAXIS, vide *Scarificatio*, à *χαρσσω* scarifico.

ENCHEIREISIS ANATOMICA, est prompta & ex-
pedita, circa res secandas, actio, qua *Anatomicus* sum-
ma agilitate cadavera incidendo eorum partes demonstrat,
ab *ενχειρεω* manum admoveo. B. *Deerdigheid in de Ont-*
leed-konst.

ENCHERIDÆ, sunt grumi, qui in Emplastris inter
liquefaciendum inveniuntur.

ENCHRISTUM, est unguentum aut linimentum, quo
pars affecta illinitur, ab *ενχειω* inungo.

ENCHUSA, idem quod *Anchusa*.

ENCHYMOMA, est sanguinis effusio, qua partes exter-
nae lividae & nigrae conspiciuntur, ut in scorbuto, & su-
gillationibus oculorum, aliarumque partium. Dicitur
etiam *Vibex*. B. *Striemen / Blaauwigheid*. G. Blaue
Striemen. Gall. *Meurtrissure*. A. An affusion or flusking
of blood in any part. Item sanguinis effusio, quando ni-
mirum ejus motus citatior sit, ut in ira, & gaudio effuso,
ab *ενχειω* infundo, & *χυμος* humor.

ENCHYTA, seu IMPUNDIBULUM, est instrumen-
tum, quo liquida in oculos, nares vel aures instillantur,
ab *ενχειω* infundo. B. *Gen Trechter*. G. Ein Trichter.
Gall. *Un Entonnoir*. A. A Funell. Z EN

ENCLYSMA, idem quod *Clyster*, ab ἐν intus, & κλύω abluo.

ENCOPE, est partis alicujus incisio, ut in Gangraena, &c. ab ἐκκόπτω incido. B. *Inspding*. G. *Einschneidung*. Gall. *Incision*. A. A. *Cutting*.

ENCRANUM, idem quod *Cerebellum*, ab ἐν in, & κρανίον calvaria.

ENDEIXIS, est morborum indicatio, quâ demonstratur, quid sit faciendum: ex. gr. vulnus indicat deligationem. Alvi obstructio indicat purgationem sive ἄνω vel κάτω. Suntque *Conservatoria* vel *Curatoria*, ab ἐνδείξις demonstratio. B. *Inzigt* / *Intentie* / *Manwys*. G. *Anzeigung*. Gall. *Indication*, *Intention*. A. *Indications*.

ENDEMIUS, sive MORBUS VERNACULUS; & COMMUNIS, est, qui omni tempore plurimos in una regione invadit, à causa, loco vel regioni propria; & inquilina proveniens. Ut Scorbutus Hollandis, ab ἐν in, & δῆμος populus. B. *Land-ziekte*. G. *Land-kranckheit*, eine Seuche. Gall. *Maladie endémique*. A. A disease incident to one country.

ENDEMUS, idem quod *Endemius*.

ENDIVIA, seu INTUBUM. Hæc corrupta ab Intubo voce, in Hertruria passim *Endivia* appellatur. Dicitur etiam *Seris*, *Seriola*, & *Scariola*. B. *Endivie*. G. *Endivien*. Gall. *Endive ou Scariole*. A. *Endive*.

ENEMA, idem quod *Clyster*. Ibidis Ægyptiæ inventum, ab ἐνίμι immitto.

ENERGIA, est agitatio vel operatio spirituum animalium, vel sanguinis, ab ἐνεργέω, operor. B. *Werkinge*. G. *Wirckung kraft*. Gall. *Energie*, *Efficace*. A. *Efficacie*, *Force*.

ENERVATIO, est debilitas circa tendines & nervos. B. *Swakheid* / *Kragteloosheid*. G. *Kraftlosz*, *Schwachheit*. Gall. *Epuisement*, *Debilité*. A. A *Weakening*.

ENGIZOMA, est calvæ ictus, in quo offensum os, ad interiorem cerebri membranam descendit, eamque premit. Item instrumentum, quo in ejusmodi affectibus utimur, ab ἐγγίζω appropinquo.

ENGONIOS, est brachii, vel cruris flexura, ab ἐν in, & γωνία angulus.

ENIXUM SAL, per illud intelligunt sal quoddam, ex acido

acido & alcali participans, dicitur quoque *sal neutrum* quia nec alcali verè est, nec acidum; & hujusmodi sunt *sal commune, fossile, nitrum, alumen, vitriolum &c. B. Zuur-zout. G. Saur-salz. Gall. Sel neutre. A. Soudre-sale.*

ENS, ab ESSE, est alicujus mixti pars essentialis.

ENSIFORMIS CARTILAGO, Gr. *ἔσφαιδος*, est infima ossis sterni pars, ensis instar mucronata. B. *Hertzen delkzel / zweertachtig kraakbeen.* G. Das hertzenblat, das Ichwerd gleiche knorpel. Gall. *le Cartilage Ensisforme ou Xiphoide.* A. The Sword-like cartilage.

ENTALIUM, testaceum quoddam marinum est, fistulæ modo longum & concavum, album, foris striatum, intus læve, rarò longitudinem digiti superans, ingreditur ung. Citrino.

ENTERON, est fistula longa, membranacea, Mesenterio, ne confundantur intestina, annexa, flexuris variis dotata: suntque numero sex (nisi quis œsophagum, ventriculum, & vesicam, intestinis annumerari velit, perinde erit, ei non adversabor, cum eandem habent tum substantiam tum fere actionem) Duodenum, Jejunum, Ileum, Cæcum, Colon, & Rectum; superiora tria *tenuia*, inferiora *crassa*: vel potius *angusta & lata* appellantur. Hoc verficulo complectuntur.

Sunt duodenum, jejunum, post ileon atque Cæcum, quod colon sequitur, tenet ultima rectum.

Tunicas habent quatuor; externa *membranosa* est, à peritonæo orta; secunda *fibrosa* seu carnosa, cujus fibræ exteriores *longæ*, interiores verò *rotundæ* sunt, sibi invicem ad angulos rectos superjacentes; tertia *nervosa* est, & oscula vasorum tum lacteorum, tum sanguiferorum in se continet, cui intus & quarta *glandulosa* seu potius papillosa adhæret, quæ mediante chylus absorbetur venisque lacteis communicatur. Intestinatorum *Magnitudo* seu *Longitudo* ut plurimum sexies plus minus superat longitudinem hominis cujus sunt. Vocantur item intestina, *ἔντερα*, *ἔντερα*, *ἔντερα* Aurelian, *ἔντερα*, ab *ἔντε* intus. B. *De Darmen.* G. Das Gedarm, das eingeweid. Gall. *Les Boyaux, les Entrailles, les Intestins.* A. The entrailles, guts. Rectum intestinum. B. *Den regten-darm / endeldarm.* G. Der affter oder mast-darm, arlz-darm. Gall. *l'Intestin*

testin rectum ou droit. A. The strait, vel Arse-gut.

ENTERENCHYTA, est instrumentum, quo Clysteres immittuntur: vocatur & *Siphon* & *Syringa*. B. *Clysteer-spuit / syringe*. G. Eine Röhre, spruetze, klystier röhre. Gall. *Siringues*. A. Clyster pipe.

ENTEROCELE, sive Hernia intestinalis, est intestinorum præsertim ilei, per processus peritonæi dilatatos, ad inguina vel scrotum prolapsus, ab ἔντερον intestinum, & κήλη tumor. B. *Gebzoken / geseheurt / Darm-bruch*. G. Ein bruch der gedærme, darm-bruch. Gall. *Descende, Hernie, Rompure*. A. A rupture when the bowells fall into the cods.

ENTEROEPIPLOCELE, est species herniæ, quando omentum & intestina simul in scrotum per dilatatum peritonæum, ejusque processum devolvuntur & prolabantur, ex ἔντερον intestinum, ἐπιπλοον omentum & κήλη tumor. B. *Net en Darm-bruch*. G. Netz und Darm-bruch. Gall. *l'Entero-epiplocele ou descende des intestins & de l'Epiploon*. A. A rupture when the Omentum of the intestines fall together into the cods.

ENTEROMPHALOS, est *Hernia umbilicalis*, cum intestina ob peritonæum hic facillè dilatandum, in umbilico protuberant, quod mulierculis gravidis non rarò contingit, & post partum non rarò remanet, ex ἔντερον intestinum, & ὀμφαλῶς umbilicus. Idem quod *Exomphalos*. B. *Nabel-bruch*. G. Nabel-bruch. Gall. *Hernie du nombril*. A. A Navel rupture.

ENTRICHOMATA, dicuntur tarfi, sive extremi palpebrarum ambitus, undè excrescunt cilia.

ENTYPOSIS, est humeri acetabulum. Articulatio humeri item est cum brachio, diciturque ὀμοκατόλη.

ENULA CAMPANA, vide *Helenium*.

ENYPNION, est infomnium, ab ἐν in, & ὕπνῳ somnus. B. *En droom*. G. Ein traum. Gall. *Un Songe*. A. A Dreame.

EPACME, idem quod *Anabasis*, ab ἐπαυμάζω increasco.

EPACMASTICA, est febris continuò invalescens, ab ἐπαυμάζω invalesco. B. *Een groepende koozts*.

EPAGOGIUM, est membri genitalis præputium, & ut *Gorraeo* placet, malè affectum, quod nec reduci facillè potest, ab ἐπάγω adduco. B. *De Doozhuid*. G. Die Vorhaut. Gall. *le Prépuce*. A. The fore Skin. ΕΡΑ.

EPANADIPLOSI, seu REDUPLICATION, vide *Anadiplosis*.

EPAPHÆRESIS, est phlebotomia iterata, ab ἐπαφαί-
γῶν demo.

EPAR, vide *Hepar*.

EPARMATA, sunt tumores glandularum parotidum
ponè aures ab ἐπαρῆν attollo, eo quod aures, hoc vitio,
eriguntur.

EPHEBÆUM, est locus ab Hypogastrio ad pudendum
usque. Dicitur *Sumen*, *Pecten*, *Pubes*, *Aqualiculus* &c.
ex ἐπι supra, & ἡν pubes.

EPHELICIS, est sanguinolentum illud, quod in Hæ-
moptysi expuitur. Item crusta ulceribus superinducta, ex
ἐπι supra, & ἕλκῶ ulceris.

EPHELIS sive LENTIGO, est macula rosca, ab in-
solatione ut plurimum excitata, vere & æstate maximè in-
crebescit, idque potissimum in iis, qui cutim rarissimam
habent, verum circa hyemem rursus evanescit; figura est
magnitudine morsus pulicaris: maculæ hæ non raro to-
tam faciem defædant, ex ἐπι supra, & ἕλκῶ sol. B. *Spre-
ten* G. Sommerflecken, sonnenflecken. Gall. *Des Lenti-
les*. A. Freckles.

EPHEMERA sive DIARIA, est febris continua, om-
nium levissima inter continuas, quæ ultra diem non ex-
tenditur, si diem excedat, *Synochus* simplex appellatur,
ex ἐπι supra, & ἡμέρα dies. B. *Een daagse-koorts*. G.
Das eintägige fieber. Gall. *Fievre d'un jour*, *Fievre éphe-
mere*. A. A quotidian Feaver.

EPHEMERUM, est planta, quæ sic appellatur, quod
eodem, quo assumptum est, die interimat, vel quod quo
die nascatur, eodem intereat, ex ἐπι in, sub, & ἡμέρα dies.
Sed est & alterum *Ephemerum* non *lethale*, sic dictum,
quod flos illius confestim marcescat, nec longiùs uno al-
terove die commoretur, vulgò *Lilium Convallium*, quod
in opacis & lucis nascatur, appellatur. *Ephemerum* vene-
nosum, vocatur etiam *Colchicum*.

EPHIALTES, idem quod *Incubus*.

EPIDROSIS, est sudoris proventus, ab ἐπι supra, &
ἰδρῶν sudor.

EPHIPPIUM, sive SELLA EQUINA seu TURCI-
CA, est pars ossis sphenoidis, in cranio intus conspicua,

excavata cum quatuor eminentiis fellæ in modum, cui glandula pituitaria insidet, ex *ἐπι* supra, & *ἵππ* equus. B. *Het Zadel-been*. G. Das Sattel-bein. Gall. *Cavité de l'os sphénoïde qui ressemble à une selle à piquer, & qu'on appelle la sel du Turc*. A. A bone of the os sphenoids like to a saddle.

EPIALA five QUERCERA, est febris continua, in qua calor & frigus simul percipiuntur eodem tempore, nam plurimæ febres incipiunt cum frigore, quod in calorem terminatur, sed hæc febris id speciale habet, quod simul & calor & frigus adsint, & cum invicem pugnare videantur ab *ἵππ* mite, & *ἀλάξω* caleo. B. *Gen heet-koude koozts*.

EPIALTES, idem quod *Incubus*.

EPICARPIUM, est Medicamentum externum, emplastrum vel cataplasmatum instar, quod pulsibus seu carpis manuum, febribus intermittentibus depellendis, vel in convulsionibus applicatur, ex *ἐπι* super, & *καρπ* carpus. B. *Pols-pliester*. G. Pulsz-plaster. Gall. *Epicarpes remedies qu'on applique aux poulx*. A. A wrist plaster.

EPICAUMA, est ulceratio crustosa oculorum nigredini obtingens, ex *ἐπι* supra, & *καύω* uro. Idem quod *Encauma*.

EPICERASTICA, sunt Medicamenta quæ humores acres obtundunt & temperant, ex *ἐπι* supra, & *κράσσωμι* tempero.

EPICHEIRESIS, idem quod *Encheiresis*, ab *ἐπιχειρῶ* manum adhibeo.

EPICOLICÆ REGIONES, sive LATERALES, LAURENTIUS LUMBARES, & BARTHOLINUS, ex *Aristotele*, *λαγῶνις* nominat, quasi diceret *Libidinis partes*; sed à *Glissonio* *Epicolica* dicitur ea pars, quæ coli intestini partibus incumbit: Unde denominationem accepit.

EPICOPHOSIS, idem quod *Cophosis*.

EPICRASIS, evacuatio quædam est per vices instituta, ab *ἐπικράσσωμι*. attempero. B. *By verpozing*. A. A critical evacuation of bad humours.

EPICRISIS, est morbi dijudicatio, ab *ἐπικρίνω* judico.

EPICRUSIS, est levibus ferulis, partium mollium, percussio, Japonensibus familiaris, ab *ἐπικρέω* percutio.

EPICYEMA, est superfætatio, sive super imprægnatio,

tio, cum muliere jam imprægnata, alio post tempus imprægnatur foetu; undè differt à gemellis, quod hi contemperanei sint, illi verò observati sunt aliquot mensium differentiam habuisse, nec quoque eodem tempore uterque ex utero prodit, sed distantia mensium aliquot interdum intercedit, hoc tamen rarissimè contingit, ab *ini* super, & *via* gravida sum. B. *En Dubbeide verzwangeringe / oberbezugting.* G. Ubereine empfangene frucht. Gall. *Superfætation.* A. Idem.

EPIDEMIUS, est morbus communis, à causâ communi invecus, & vario tempore nunc in una, nunc in pluribus regionibus multos simul invadens: ut pestes, febres malignæ &c. Causa videtur hæere in Aëre, victu, & dispositione corporis, quibus in certum statum redactis femina morbi adulescere posse videntur, & vim exercere in corpus animalis ita dispositi; dum verò causâ tam communis est, seminium primum in aëre generatum & allatum fuisse verosimile est, ex *ini* supra, & *in* *populus*. B. *En doozgaans in zwang-gaande zichte.* G. Eine Seuche die gemeinlich an einem orth regieret. Gall. *Maladie Epidemique.* A. A Common disease.

EPIDERMIS, est membrana tenuis, totam cutim, cuius quasi pars est arctè ambiens, reliquis corporis integumentis superincumbens, ob tenerrima sua vascula, & ligamentula subtilissima, minimâ vi facile solvenda, integrè à subjacentibus separabilis, in plurimas lamellas divisibilis, vasis constans nullis, quæ ullâ arte visibilia reddi queunt, nullo sensu prædita, tota squamosa, squammis adeò parvis; ut incredibile, in sulcos areasque exculpta, quæ ad apices digitorum spirales, maximè spectabiles, in medio horum sulcorum tutò condita hærent vasa sudorifera, in utroque autem sulci latere parallela priori series papillarum nervearum: undè liquet vasa sudoris, vasa exhalantia, papillas tactus, hoc tenui, nec impediente sensum, nec incrementum, munimento defendi. Videatur *Cuticula*, ex *ini* supra, & *viqua* cutis.

EPIDESIS, seu DELIGATIO, est ligamenti injectio, ad cruoris fluxum sistendum, ex *ini* super, & *vio* vincio.

EPIDESMUS, est fasciarum superligatio, ab *ini* super, & *dis* *subligo*. B. *Woben-zwagtel.* Gall. *Bandage.*

EPIDIDYMIS, sive PARASTATA, Latine *Supergemina-*

nalis, est vas tortuosum & variis flexibus velut varicosum corpus, quod testium dorso affixum est, idemque constituens. Majori suo globo testi annectitur, constat ex uno vase seu ductu ex teste continuato, longitudinem quinque ulnarum facile excedenti, minori capite seu globo vasi deferenti conjungitur, ex *ἐπι* supra, & *διδυμο* testiculus. B. **De opper-flootjes.** G. Die oberste hœdlein. Gall. *Epididyme.* A. Idem.

EPIGASTRIUM, est anterior pars infimi ventris, cujus pars superior *Hypochondrium*; Media *Regio Umbilicalis*; Inferior verò *Hypogastrium* vocatur, ex *ἐπι* super, & *γαστήρ* venter. B. **Middel boven-buik.** G. Der mittelbauch. Gall. *L'Epigastre ou la region Epigastrique.* A. The upper part of the belly.

EPIGINEMA, est id quod morbis, velut symptoma supervenit. Item ordo partium in generatione, qui per successum fit, à *χίνομαι* fio, nascor.

EPIGINESIS, idem quod *Epiginema*.

EPIGLOSSUM, est laurus Alexandrina, sic dicitur quod supra ejus folium, aliud foliolum instar linguæ habeat, ex *ἐπι* supra, & *γλῶσσα* lingua.

EPIGLOTTIS, sive **EPIGLOTTALIS**, est quinta laryngis cartilago, Lingulæ formâ, valde mobilis, glottidis sive rimulæ operimentum, cum Cibi & potus deglutiuntur, ne quid incidat in eam: vocatur item sublinguam. Græce *χόνδρος* Poll. ex *ἐπι* supra, *γλῶσσα* lingua, & *τίθημι* pono. B. **Strotlay / het tongshen.** G. Das Athem zeunglein, zæpflein im hals. Gall. *L'Epiglote.* A. The epiglottis.

EPIGONATIS, est mola seu patella genu, ex *ἐπι* supra, *γῆν* genu, & *τίθημι* pono.

EPILEPSIA, sive **MORBUS CADUCUS**, à casu *Comitialis* dictus, quia ægri derepente in terram prosternuntur: vel *Herculeus*, quia difficulter curationem admittit. Item *Lunaticus* sive *Σεληνιακός*, quod ad lunæ cursum paroxysmus eveniat. *Lues Sontica*, *Deifica*, *Morbus sacer* &c. appellatur. Estque interpolata totius corporis convulsio, omnes actiones totius corporis lædens. Ad sunt subitus prolapsus, si æger steterit, Motus convulsivi totius ferè corporis, oculi circumvolvuntur, abolitio sensûs & memoriæ, spuma circa os, effluxus feminis, stercoris, urinæ, respiratio frequens & inæqualis, sonitus incongruus:

atque hæc phænomena nonnihil variant, juxta gradus: in universali omnia hæc ferè sunt, non item in mitiori, vel in Epilepsia puerorum, quæ in dentitione, febri &c. evenit. Est porrò vaga, vel certis temporibus rediens, hæreditaria, vel contingens, recens, vel inveterata &c. ab ἐπιλαυβῶνα invado, prehendō. B. *De vallende ziekte / sint jang eubel / maan-ziekte.* G. Die schwere noth, fallende oder böse kranckheit, böszwehe, fallende fuchtag. Gall. *Epilepsie, mal caduc.* A. The falling sickness.

EPILEPSIA INTESTINALIS, nihil aliud est, quàm convulsio, quæ à rebus intestina irritantibus oritur, quod infantibus sæpè evenit.

EPILEPSIA PUERORUM, vide in *Epilepsia.*

EPILEPTICA, sunt Medicamenta adversus epilepsiam.

EPILOGISMUS, est Medicorum suffragium, ab ἐπιλογῶ dico post.

EPIDEMIUM, vindicta Romanis. Est planta, quæ habet folia hederacea, ampla, acuta, lata, viridia, fatis dura, in margine dentata, terna juncta pediculis tenuibus, & rotundis: intra hæc assurgit caulis pedem circiter altus, qui habet flores parvos, pulchros, coloris variegati, sunt cruciformes, quatuor scilicet petalis tubulatis constantes; ex quorum calice surgit pistillum, quod deinde abit in fructum, seu siliquam unicapsularem, bivalvem & seminibus factam ferè rotundis: radix in multos ramos divisa, in inferiori parte fibrosa: crescit in locis humidis, ut in pratis.

EPIMELIS, dicitur Mespilus; sic dicitur, quòd juxta malos nascatur, ex ἐπι ad, juxta, & μήλον malus.

EPINYCTIDES, sunt pustulæ humorem emanantes, noctu præsertim sævientes & cruciantes, sublivido colore vel subnigro vel albo, si aperiantur sanies effluit, cum inflammatione, ab ἐπι supra, videlicet nox, & τῆρας pono. B. *Nacht-gezwellen.* G. Nacht-geschwulst, die nacht-blattern. Gall. *Enflures de nuit.* A. Night swellings.

EPIPAROXYSMUS, est, quando ægri plures febrium exacerbationes, quàm solent, patiuntur, quod in febribus inordinatis contingit, ab ἐπιπαροξῶνα iterum exacerbo.

EPIPHENOMENA, sunt signa quæ morbis postea superveniunt, ab ἐπιφαίνεi insuper apparo.

EPIPHORA, est impetus quidam, ut dicitur, humorum,

rum, five sanguinis, five alterius humoris inflammatorium, in totum corpus vel in aliquam partem. Per impetum, intelligenda potius est humorum quædam substantia, in qua alii humores, ab arteriis affluentes, morantefque, incalescunt & phlogosin constituunt. Est & inflammatio propriè oculorum, & latè dicitur de totius corporis inflammatione, *ἐπιφίση* infero. B. **Ög. ontsteking.** G. Entzündung der augen. Gall. *Le flux de larmes chaudes, & acres, qui accompagne les grandes ophthalmies, ou en general toute desfluxion d'umeurs en quelque partie que ce soit.* A. An Inflammation of the eyes.

EPIPHYSIS seu APPENDIX, ADNASCENTIA, ADDITAMENTUM, est os ossi adnatum, per contiguitatem simplicem & immediatam, quamvis non adeò planà superficie, sed nonnihil mutuo capitum sinuumque ingressu instar ginglymi, licet absque motu, ergo potius dicenda est illa articulatio epiphyseos cum ossè, indentatio; epiphyses accrescunt duobus diversis locis, vel ossium extremitatibus, vel ipsorum lateribus, ut in femore, ubi duæ epiphyses sunt trochanteres dictæ, non tantùm junguntur cum aliis ossibus per indentationem, sed etiam opè cartilaginis, quæ sensim indurescit, & in adultis nimiam compressione ossescit ita, ut tota junctura disparet in his, & tunc epiphyses degenerant in apophyses; ab *ἐπιφύω* accresco. B. **En aangewasse been.** G. Anwachsung. Gall. *Epiphyse.* A. Idem.

EPIPLASMA, in genere idem quod *Cataplasma*. Sed in specie dicitur de farina triticea in hydrelæo cocta & vulneribus imposita.

EPIPLOCELE, est *Omenti Ramex* sive *Hernia*, in qua Omentum in scrotum per processum peritonæi dilatatum, prolabitur, ex *ἐπίπλοος* omentum, & *κόλη* tumor. B. **En net. bruch.** G. Netz-bruch. Gall. *Epiplocete ou Hernie de la coëffe.* A. A rupture when the omentum falls into the cuds.

EPIPLOCOMISTÆ, sunt homines obesi & ventre tumidi, quibus est pingue, & magnæ molis omentum, idque in feminis *Conceptioni* impedimentum quandoque fuisse, scriptorum monumenta testantur; idcirco & omenti gestatores appellantur, *ἐπίπλοος* omentum, & *κοιλίω* gero, fero. B. **Dikke buik.** G. Ein dick bauch. Gall. *Ventru.* A. Fat or big-bellied.

EPIPLOMPHALUM, est Hernia umbilicalis, quando ab omento tumido dilatatum peritonæum ex abdomine in umbilico nimis protuberat, ab ἐπιπλοον Omentum, & ἔμφαλον umbilicus. B. *Nabel-bruch*. G. *Nabel-bruch*. Gall. *Hernie de nombril*. A. The Navel rupture.

EPIPLOON, OMENTUM, seu RETICULUM, est operimentum membranaceum intestinis superstratum, eorumque convolutionibus aliquomodo insinuatam, originem à ventriculi fundo, & Intestini coli dorso ducit, quibus adhæret, nempe à peritonæi duplicatura; inferne est liberum; est autem membrana duplicata ubique, interne vacua, hinc figura est instar retis seu Aucupis marsupii; plurimis vasis sanguineis, ductibus, & folliculis adiposis abundat; usus est intestina & ventriculum, pinguedine suâ instar pulvinaris fovere, & pinguedinem recipere, quæ calore, motu, attritu, perpetuò in oculis hinc oleosis mirificè attenuatur, acrior, volatilior, bili similis redditur, ita ut tandem ex sacculis his adunatis, inque ductus quosdam patentibus, collecta hæc materies oleosa, mutataque ita expellatur ex omento, & per binas venas Epiploicam dextram & sinistram deferatur ad hepar, undè materiem bili in hepate suppeditat. Ab ἐπιπλοον supernavigo. B. *Nett*. G. *Das Netz des Eingeweids, Darm-netzlein*. Gall. *L'Epiploon ou Coëffe qui couvre les intestins*. A. The Caule.

EPIPOROMA, callus dicitur vel tophus in articulis enatus, & induratus, ab ἐπιποροω induro.

EPISARCIDIUM, vel HYPOSARCIDIUM, idem quod *Anasarca*, ex ἐπι insuper, & σαρξ caro.

EPISCHION, est os pubis, seu pecten. Os transversum & latum in imò ventre quod pubi subjacet, & intestina munit, ex ἐπι super & ἴσιον os coxæ. B. *Schaambein*. G. *Das Scham-bein*. Gall. *L'Os Pubis*. A. The privie bonne.

EPISCOPALES VALVULÆ, à figura sic dictæ, vocantur & *Mitralis* & *Sigmoides*, tales duæ in vena pulmonari reperiuntur, ne sanguis è corde veniens refluat. B. *De Bisschops gelykenende miters klapbliezen*. G. *Die Mutzen gleiche häutlein im hertze*. Gall. *Valvules mitrales*. A. The Mitral valves.

EPISEMASIA, est ipsa morborum invasio; sive illud
tem-

tempus, quo morbus primò notatur, & propriè *Significatio* dicitur, ab *ἰσχυρισίω* insuper significo.

EPISION, est pubis regio sive *Aqualiculus*.

EPISPHERIA, sunt gyri & anfractus exteriori substantiæ cerebri insigniti, uti vasa sanguifera, per cerebri substantiam distributa, ex *ἐπι* supra, & *σφαῖρα* globus.

EPISPASTICA, sunt quæ derivant liquidum in partem, cui applicantur, tantâ vi ut vasa tenerrima, lymphatica, & sudori & materiæ perspirabili dicata, rumpant; liquor autem effusus ab Epidermide illæsa, in vesiculas elevata, retinetur; hinc illa medicamenta, quæ id præstant constare debent ex partibus tam acribus & tenuibus, ut per epidermidem illæsam transeuntes sese lateribus ductorum vasculorum infigant, atque aperiant; epidermidem verò intactam relinquunt, quia vasa, si adsunt, paulo adsunt numero, & vis vitæ ibi valdè debilis. Idem quòd *Attrahentia*, ab *ἐπισπάσω* attraho.

EPISTOMIA, sunt extrema vasorum oscula, ex *ἐπι* ad, & *στόμα* os. Chemicis sic dicuntur spiracula in furnis, quæ *Ventilia* & *Registra* quoque vocantur. *B. Het togt of windgat.*

EPISTROPHEUS, est colli vertebra secunda, sic dicitur à vertendo: nam ex medio ejus corpore assurgit appendix instar dentis canini, circa quam caput cum prima vertebra vertitur. Olim prima eodem nomine veniebat, ab *ἐπιτρέψω* circumverto. *B. Den d'aper. G. Die andere gelencke des halses. Gall. La seconde vertebre du col, qui à une eminence en maniere de Pivot ou de dent. A. The first joint or Vertebra of te Neck.*

EPITHEMA, est Medicamentum externum liquidum, quod partibus corporis nobilioribus, præsertim cordi & hepati, linteo stupave exceptum admovetur, ab *ἐπιτίθημι* impono. *B. Een betting / stoving. G. Ein warmes tuch, damit eimman einen gliedmas wærmte zuzugt. Gall. Fomentation. A. A kind of fomentation used chief ley to the more noble parts.*

EPITHYMBRUM, EPITHYMBRA, est musci species Thymbrae adnascens, ex *ἐπι* ad, & *θύμβρα* Thymbra.

EPITHYMUM, est musci species, Thymo adnascens, ex *ἐπι* ad, & *θύμος* Thymus.

EPOMIS, est superior humeri pars, quæ & *Acromium* nominatur, ex *ἐπι* supra, & *ὄμηρος* humerus. EPOM-

EPOMPHALUM, est Emplastrum vel aliud quid, quod exuberantiis umbilici applicatur, ex $\epsilon\pi\iota$ supra, & $\epsilon\mu\phi\alpha\lambda\omicron\varsigma$ umbilicus. B. **Nabel-pleister**. G. Nabel-pflaster. Gall. *Emplastre pour le nombril*. A. Navel-plaister.

EPSEMA, est decoctio musti in defrutum, ab $\epsilon\psi\omega$ coquo.

EPULIS, est in gingivis excrescentia, ad intimos molares contingens, ita ut oris apertio impediatur, ex $\epsilon\pi\iota$ supra, & $\epsilon\lambda\omicron\varsigma$ gingiva. B. **Bastert tand-bleis**. G. Auswachs des zahnfleisches. A. An excrescence of besh in the gums.

EPULOTICA, idem quod *Cicatrizantia*, ab $\epsilon\pi\epsilon\lambda\theta\omega$ cicatricem infero.

EQUISETUM, Est planta duplex, majus aquaticum, & Equisetum minus terrestre vel arvense longioribus fetis: Prius habet caules sesquipedem vel duos pedes altos, rotundos, asperos, excavatos, plurimis tubis in se invicem inarticulatis instructos, quæ articulatio nodos format per intervalla: folia teretia, pyxidatim articulata, cava: flores sunt apetalii, flaminei, apice fungiformi donati, spicati, fructus in equiseti speciebus, quæ floribus carent, sunt grana nigra aspera & fracta: radix est repentissima, nigricans: hæc planta crescit in pratis & circa flumina. Altera equiseti species ab hac tantum differt in eo, quod folia & alparagi sunt longiores, tenuiores, molliores: Gr. $\epsilon\pi\pi\upsilon\tau\epsilon\iota\varsigma$, est Planta caudæ seu feræ equinæ æmula. B. **Paarde-staart**. G. Rosz-schwantz, Pferd schwantz, Schafftheu. Gall. *Prêle*, *Queue de Cheval*. A. Horse taile.

ERANTHEMUM, seu Delphinium, camomilla, sic dicitur quod verè floreat, $\epsilon\gamma$ enim est ver, & $\epsilon\omega\theta\epsilon$ flos.

EREBINTHUS, est cicer: sic dicitur quod femina in vasculo, quasi flatu distento, bina ferat ad instar testiculorum (quod tamen non de omni, sed de quodam cicéris genere verum est) vel quod maximè venerem excitat. Vide quoque vocem *Orobis*.

ERGASTERIUM, furni pars.

ERICA, Est frutex, qui habet caules vel virgulta numerosa, dura, lignosa, ramosa, pedem unum vel sesquipedem alta, coloris rubicundi fusci, aut obscuri; folia exigua aliquantulum dura & aspera, semper virentia, Tamariscum referentia: flos monopetalus, campaniformis, nudus, sæpè urceolum referens: ovarium in fundo sit fructus subrotundus, quadrifariam hians, quadrilocularis, foetus

foetus feminibus exiguis imò flore ut calice, testus : radix lignosa est, se in terra extendens : hæc arbuscula crescit in sylvis, & sterili squalido, palustri, & spongioso solo viget : deducitur à verbo Græco *επιτετα* frango, confringo : an, quia frangat, abradatque, idque scopis ex Erica colligatis, inque fasciculum redactis? an ab *ερημος* desertum, quod in desertis & sterilibus locis proveniat? At corrupta vox à Myrica, quòd eam aliquomodo referat? B. *Wilde*. G. Heide. Gall. *Bruyere*. A. Heath or Ling.

ERICERUM, Gr. *Ερικερον*, Collyrii species est, cujus aliquot differentias *Aëtius* enumerat. Denominationem à fructu ericis accepisse videtur.

ERIGERUM, seu SENECIO, sic dici volunt, quod vere tam citò ejus flores in lanuginem vertantur : atque fenescat, seu quasi vernus senex, ab *εξ* Ver, & *ρημων* senex, undè & quoque *Senecio* dicitur. Vide *Senecio*.

ERINUS, est nomen variis plantis impositum ; Latinis *Caprificum* sonat, sic vocantur quædam Campanulæ, Bazilici, & Ezulæ species, an ab *ερις*, quod cum ex arbore velut contendendum sit & luctandum, ut maturet fructus suos.

ERIOPHORUS BULBUS, quasi diceret bulbos laniferus, idque propter lanuginem, quæ inter radicem laminas, est ex *εριον* lana, & *φειον* fero.

ERODENTIA, sunt Medicamenta, quæ peregrinum tenax adhaerens in ulceribus, & ipsa vasorum ramenta tenuissima semi corrupta resolvunt, & consumunt. B. *Weg- bÿstende middelen*.

EROSIO, idem quod *Corrosio*.

ERPES, vide *Herpes*.

ERRHINUM, Barbaris *Nasale* & *Caputpurgium*, est Medicamentum, quod metæ formâ naribus indicum, sine sternutatione, humores & præsertim viscidos evacuat. Estque liquidum, molle vel solidum. *Liquidum* fit vel ex succis herbarum errhinarum, & cephalicarum, ope vini, aut alterius liquoris, extractis, quibus aliquando spiritus vini admiscetur, *Vel* ex decocto simplicium idoneorum, additis nonnunquam succis, melle, oleo, vel succis excepto, & ad unguenti formam decocto. *Solidum*, vel formâ pulveris datur, & hoc in sternutatoriis maximè locum habet, *vel* formâ turundæ & dicitur *Nasale*, paraturque
ex

ex pulveribus idoneis, mucilagine, cerâ, vel terebinthina exceptis, ab *ē* in, & *pi*; natus. B. *Pigs-watr*. G. Eine arzney die das niesen bringt. Gall. *Sternutatoire*. A. A Sternutatory.

ERUCA, Planta officinalis antiscorbutica, est, cujus variæ dantur species, tum fativæ, tum sylvestres: fativa habet caules parùm lanuginosos, duos circiter pedes altos: folia sinapi albi minora, tenera, glabra, sine lanugine: flos cruciformis, quadrifidus, coloris sub cærulei albi, punctis nigris notatus; flori succedit filiqua longa, divisa in duos loculos, continentem semina subrotunda, flava: radix alba, tenuis, lignosa: hæc planta crescit in pratis, sapor ejus singularis: sylvestris parùm à precedenti differt. Dici volunt, quod ob acrem saporem linguam erodat: hæc enim, ubi degustaveris, os & linguam satis acriter vellit. Græcis *ἑρκαρον*, quoniam jura commendet, habeatque in eisdem peculiarem gratiam, ex *ē* benè, & *Σομὸς* jus, esculentum. B. *Rakkt*. G. Raucken, Raucken-kraut. Gall. *Roquette*. A. Rakett.

ERUCTATIO, vide *Ructatio*.

ERVILIA, & ERVUM, est leguminis minoris species, dicitur ab *Erundo*, capitur enim & manu vellitur. Hinc fortè nostris G. *Erten* / *Erwten* & *Erweten*.

ERYNGIUM, & ERINGIUM, est Cardui species: est planta, quæ habet caulem sesquipedem vel duos pedes altum, rotundum, striatum, medulla alba repletum, in summitate in multos ramos divisum: folia sunt ampla, profundè incisa, dura, spinosa, alternatim in caule disposita: in summitate caulis sunt capitula squammosa aculeata, unita foliis quam plurimis repentibus, oblongis, latis, villosis: flores ad umbelliferos referuntur: formâ capitulorum cum dipsaco convenit: radix est longa, digiti crassitie, & interdum pollicis, foris nigricans, intus alba, saporis subdulcis & grati; discissa & pressa succum dat croceum: hæc planta crescit in locis arenosis, in campis, maris littoribus. Dicitur & *Iringus*, ab *ἑρύγγιον*, ab eructando putant, quod capræ, quæ morfu furculum Eryngii præciderint, vel deglutiverint, cunctam gregem ponè sequentem, quasi stupore attonitum fistant, donec Eryngium ructu rejecerint, aut Eryngium non manducat capra. Sed *ἑρύγγιον* vel *ἑρύγγιον* aliis dicitur, ab *ἑρύγγιον* amo, & *ἑρύγγιον*, nem.

nempè ex *iv* pro *iv* & *iv*, quod suis capitibus aspectu sit amabile, gaudet enim plurimis capitibus, hinc *centumcapita* appellatur. Vel dicitur quòd τὰ ἕνα sit *εὐνυλῶς*, quòd verno etiam tempore molestum sit suis spinis, quibus facile lædit. Vel quòd radicem habeat longè lateque per agros serpentem rusticis admodùm molestam. B. *Kruis-distel* / *kruis-wortel* / *endeloos*. G. Sichen-kraut, manns-treu, roden-distel, brackend-distel. Gall. *Panicault*, *Chardon Roland*, *Chardon à cent têtes*. A. Sea holly or cryngo.

ERYSIMUM, Est planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, rubicundum, villosum, ramos quosdam flexiles dimittentem: folia bina, sibi invicem opposita, sinapi referentia, profundè incisa: flores sunt exigui, quadrifidi, flavi, cruciformes; flori succedit siliqua tenuis, rotunda, septo medio divisâ in duo loculamenta, feminibusque facta, ut plurimum exiguis & rotundis, saporis acris & fervidi: radix alba, lignosa, acris, digiti minimi crassitie: hæc planta crescit in locis desertis & inter olera recensetur, nomen accepit ἀπὸ τοῦ ἐρύκεν, à multiplici foliorum sectione. Vel ἀπὸ τοῦ ἐρύειν, quod ob suam caliditatem maximâ trahendi vi præditum sit, quod inter fruges refertur, nomen invenit ab adverbio, quasi ἐρύτιμον, quod minimè pretiosum & nobile est. Vocatur etiam *Iriom* & *Rapistrum*. B. *Edele Kackete*. G. Wegsenft, Hederich. Gall. *Velar*; *Ravenou*. A. Hedgemustard.

ERYSIPELAS, Ignis sancti Antonii, ignis facer *Columell*, ignis *Sammonico*, ἐρυσιπέλας *Poll.* πῦρ ἀγγιον *Hippocrati*. Est tumor præter sanitatem in cute, aut quâcunque parte carneâ, vel membranosa excitatus, rubicundus, flavescens, latus, non altè ascendens, nec pulsans, sed cum dolore punctorio, à sanguine in vasis Lymphaticis impresso & hærente productus. Aliquando elevatur in bullas, ac si cantharidum emplastris essent excitata, tuncque dicitur nobis. B. *Dr Belroos*. In genere tamen dicitur *de Roos* / *St. Anthonis vuur* / ἐρυσιπέλας propè, fermè, varias habet differentias, prout altius affurgit, vel depressius est, aut majori aut minori eum calore, ut Tumor *Erysielatodes*, *Pblegmonodes*, *Oedematodes*, *Scirrholes* &c. G. Die Rose, dasz Heylige feuer, St. Antonius feur, das Rothlauff, die brennende Raach, die Rosesse. Gall. *Eryspelle*, *le feu Saint Antoine*, *la Rose*. Si occupave-

occupaverit faciem, *la Rose au visage* dicitur. A. St. Antonies Fire.

ERYSIPELATODES, est tumor Erysiipelati similis, five Erysiipelas spurium, ex *εγροίπιδας* inflammatio, & *ιδε* forma. B. *Uoosagtig*.

ERYTHREMATA, sunt rubores pulicares, in febribus pestilentialibus frequentes, ab *ερυθρδω* rubesco. B. *Dickheit als blose huten*. G. *Kleine flecken*.

ERYTHROIDES MEMBRANA, est post *Elythroidem* secunda, *rubea* dicta, testem involvens, externè adhaeret vaginali tunicae, internè verò albuginea. *Rubea* dicitur à colore, nam *ερυθρον* est rubrum, & *ιδε* forma. B. *Het roode bal-vlies*.

ESCHARA, Gr. *εχαρα*, est crusta ulceribus superinducta, vel cauterio aut ruptorio excitata, ab *εχω* habeo, & *ερα* terra; quia se habet instar terræ damnatae, vel ab *εχαρα* crustam induco. B. *De hoest*. G. *Grind*, rufè, ræude. Gall. *Eschare*, *Crouste d'ulcere*. A. An Escar.

ESCHAROTICA, idem quod *Caustica*, ab *εχαρα* crustam induco.

ESCULUS, est arbor glandifera, fortè sic dicta, quod ejus glandes comedantur. Vide *Aesculus*.

ESCURA, idem quod *Eschara*.

ESSENTIA, essentiae vocabulum significat accuratè loquendo balsamicam rei partem (seu in qua vires potissimum resident) à crassiori separatam, quare cum exactissima rei separatio beneficio extractionis peragatur, fit ut pars illa balsamica à crassiore corpore extracta essentia *κατ'εξοχην* dicatur, alias à modo fiendi extractum, nonnunquam attribuitur essentiae vocabulum succis expressis ac spissatis. Verùm præstaret hoc proprio suo nomine, quo minùs confusio oriatur, nominare. Sunt & qui elæ sacchara essentias vocant, sed abusivè. B. *Wezenheit / het pit*. G. *Dasz wesen*. Gall. *Essence*. A. *Essence*.

ESSENTIA QUINTA, five CLYSSUS, est Medicamentum, ex integris constituentium particulis energeticis five activis constans, separatis ab inertibus. B. *De vpfdz wezenheit / De quinte essentie / het pit of kragtigste der Medicamenten*. G. *Die nessel-sucht*, quintessenz. Gall. & A. *Quint essence*.

ESSERE, SORA & SARE, etiam nominant: sunt

tubercula parva, ad rubrum vergentia, duriuscula, cum insigni pruritu subito universum corpus occupantia, non secus ac si ab apibus, vel vespis vel culicibus, homo demorsus, aut urticis percussus esset: Non ita tamen post longum tempus evanescent, nulloque ichore vel alia humiditate affluente, cutis pristinam levitatem & colorem recuperat. Differt ab *Epimyctide*, quod in hoc affectu ichor manat, in *Esere* non item.

ESTHIOMENOS, est herpes exedens, causa est, quod papulae cutis humorem quendam acrem in se contineant, qui ob perspirationem inhibitam corrumpitur, & acrimonia sua non tantum cutim, sed etiam subjectas partes corrodit, ab *εσθια* comedo, *εσθια* repo. B. *Haarwurm*. G. Ein Haar-wurm, Haupt-gruend. Gall. *Esthiomene*; *herpes*. A. An inflammation in the Shin, Sharp of biting.

ESULA seu *EZULA*, est Tithymali species, quae distinguitur in majorem & minorem, haec plures habet caules pedem altos, ramosos, folia gerentes angusta instar pini, lacte turgentia: flos ut in Tithymalo majori de quo sub titulo Tithymali; radix oblonga, esula majori tenuior foris fusca, intus ex flavo albescens, lacte acri turgida: dicitur & Pityusa. Nomen diductum *πικύρα* videtur; duabus enim syllabis sublatis, remanet, *εσα*, cujus diminutivum *Usula*, & vocali prima mutata *Esula*. B. *Heine spurge*. Gall. *Petite Esule*. A. little small spurge.

ETHMOIDES, OS CRIBRIFORME, est ex octo ossibus capitis unum, situm est ad partem inferiorem ossis Frontis immediatè supra nasum internum, sex apophysis donatum, & plurimis foraminibus pervium pro nervorum olfactoriorum transitu, ab *εθμος* cribrum, & *εθμο* forma. B. *Het zeesbeen*. G. Das sieb gleiche bein. Gall. *Os Ethmoide*. A. Thebone like à sieve.

EVACUATIO, est quaecunque depletio contentorum ex quolibet cavo corporis, Gr. *κίρωσις*, est vel arte vel per se. *Arte* si sanguis evacuetur, aut purgando, vomendo &c. vitiosi humores ex ventriculo & intestinis evacuentur. *Per se* ut in haemorrhagia, menstruorum evacuatione, mictione, faecum alvinarum evacuatione &c. B. *Entleerung*. G. Aufzuehrung, das entledigen. Gall. & A. Evacuation.

EVAPORATIO, idem quod *Diaphoresis*. Item fit, quando succi, lixivia, aliaque leni igne evaporando in spissio-

spiffiorem consistentiam rediguntur. B. uitwaassening / uitdamping. G. Aufzempffen. Gall. *Evaporation*. A. *Evaporation*.

EUCHROA, est color & nitor bonus, ab εὖ benè, & χρῶμα color.

EUCHYLOS, est qui succis bonis abundat. Ita alimenta, quæ bonum succum præbent, dicuntur, esse boni succi, ex εὖ benè, & χυλός succus. B. *Goedsappig*. G. Voll von gutem safft. Gall. *De bon suc*. A. Good nourishment.

EUCHYMIA, est optima succorum temperies & constitutio, ab εὖ benè, & χυμὸς succus. B. *Een mel gesteltheit der sappen*. G. Suiker safft. Gall. *De bon suc*. A. Good nourishment.

EUCRASIA, est *Temperamentum bonum*, sive illa corporis conditio, quæ tum solida, tum fluida, pro ætate & sexu, optimè sunt disposita, & in se invicem agunt, ita ut sanitas in cunctis obtineat: *Ευκρατος* benè temperatus, ab εὖ benè & κρεῖσσον μίσχο. B. *Een goede getempertheit*. G. Gut temperament, gefundheit. Gall. *Un bon temperament*. A. A good habit of body.

EUDIAPNEUSTOS, qui benè perspirat & optimam habet *Diaphoresin*, ex εὖ benè, δια per, & πνεύω spiro. B. *Een wel doo?waassene*. Illi semper sani sunt.

EUECTICA, idem quod *Gymnastica*, sive *Medicinæ* pars, quæ aptis exercitiis bonus habitus acquiritur, ab εὖ benè & ἔξῃ habitus.

EUELCE, Laborans ex ulceribus, curatu facillimis, ab εὖ benè, & ἔλκεσ ulcus. Cujus oppositum est *Dyselcias*. Vide suo loco.

EUEXIA, est optima, & sana habitudo, ab εὖ benè, & ἔξῃ habitus. Cui opponitur *Cachexia*, malus habitus.

EUFORBIVM, idem quod *Euphorbium*.

EUFRASIA, idem quod *Euphrasia*.

EUGEOS, est uterus, sic dicitur ob analogiam cum terra fertili, hoc nomine etiam *Hymen* appellatur, ab εὖ benè, & γαῖα seu γῆ terra.

EUODES, est odor excrementorum suavis, ab εὖ benè, & ὄσῃ olfacio. Cui opponitur *Dysodes*, malè olens.

EUONYMOS, Est arbutcula, cujus lignum est durum, coloris flavi, albescens; habetque folia oblonga, acuta, dentata, mollia; calicem monophyllum, quinquefidum,

aut quadrifidum; florem rosaceum, tetrapetalum vel pentapetalum, staminibus quatuor vel quinque fetum; Ovarium in fundo calicis instructum tubâ bifidâ, undè fit fructus membranaceus, angulatus, in loculamenta quatuor divisus, quorum singulum continet semen longum, solidum, crocei coloris externè, continens medullam albam, saporis amari & ingrati; hæc arbuscula habet odorem penetrantem, & creëcit in locis incultis ita dicitur quasi boni nominis per Antiphrasin; undè quædam Exemplaria habent *Anonymos*, vide *Anonymus*, ex *εὖ* benè, & *ὄνομα* nomen. B. *Papen-hout*. G. *Spindel-baum*. Gall. *Fusain*, *Bonnet de Prestre*. A. *Spindel tree*, or *Prickwood*.

EUOSMA, idem quod *Euodes*.

EUPATORIUM, Est planta ramosa, cujus caulis quatuor vel quinque pedes est altus, rectus, rotundus, lanuginosus, viridis purpureus, medullâ albâ repletus, & ubi dissecatur, odoris est aromatici & grati: folia sunt hinc inde per intervalla posita, oblonga, plurima simul juncta, acuta, in margine dentata, villosa, saporis amari: flos in umbellam congeitus plurimis flosculis (ex quibus longa capilamenta plerumque surgunt) constat multifidis, embryoni infidentibus, & calice longo, tereti, ac squammoso comprehendis: Embryo autem abit in semen pappis instructum: radix est fibrosa, alba, amara, creëcit in locis humidis aquosis. Nomen volunt invenisse Regem Eupatorem, qui illam herbam primus invenit. Sed fortè sic dicitur, quod Hepatis morbis medeatur, undè *Hepatorium* quoque appellatur, & tum derivatur ab *εὖ* benè & *ἥπαρ* Hepar. B. *Boelkens-kruid* / *Koninginnen-kruid*. G. *Wasser-dost*, *Kunigund-kraut*, *Hirtzguntzel*, *Alb kraut*, *Hirtzen-klee*, *ondermennig*. Gall. *Eupatoire*. A. *Eupatory*, or *Agrimony*.

EUPATHIA, seu *EUPHORIA*, est affectio, quæ facile fertur, ex *εὖ* benè, & *πάθος* affectus, cui opponitur *Dyspathia*, vide suo loco.

EUPEPSIA, cui opponitur *Dyspepsia*. Est coëctio ventriculi facilis, undè alimenta dicuntur *Eupepta*, quæ facile in ventriculo dissolvuntur, ex *εὖ* benè, & *πέψω* coquo. B. *En goede koking*. G. *Gute verdauung*. Gall. *Une bonne digestion*. A. *A good digestion*.

EU-

EUPHORBIIUM, est gummi concretum acerrimum, ex sauciata herba ejusdem nominis extractum; quæ est frutex hominis longitudinem superans, cujus cortex est durus, & spinosus: folia digitum longa, crassa, figura quadrangulari, in singulis angulis multas exiguas spinas habentia: flores pentapetali, coloris viridis subflavescentis, succedit fructus pili magnitudine triangularis, in tria loculamenta divisus, unico facta semine oblongo. Nascitur in modum ac si singula folia repræsentarent aculeatos cucumeres; totum enim folium spinis albis obsitum est, ita ut manibus prehendi absque læsura non possit: Plantam hanc hic Amstelodami viventem vidi. Gummi igitur ex incisis foliis emanans sole induratur, illud debet esse purum, aliquando & spinas aliasque festucas admixtas habet, flavescit aliquomodo, aliquando albescit. Admodum & naribus & linguæ acre est, & vehementer alvum ducit. Venit ex Lybia, Mauritania, Peru &c. nomen adinventum primum Juba Lybiæ Rex in monte Atlante ultra Herculis columnas, appellavitque *Euphorbium* Medici sui nomine, & Fratris Musæ, à quo divus Augustus fuit confervatus. Facile quoque nomen diduci possit ab *εὐφορίω*, modo facile ferri tolerarique possit, est enim vehemens Catharticum. Gall. *Euphorbe*.

EUPHORIA, idem quod *Eupathia*, ab *εὐφορία* facile tolero. B. *Ἐν μακκίησιν βερδζαγ*.

EUPHRAGIA, **EUPHRASIA**, vel **EUFRASIA**, Est parva planta, quæ plures habet caules tenues, villosos, nigricantes: folia parva, oblonga, venosa, minutim incisa: flos monopetalus, anomalus, personatus, in duo labia distinctus, quorum superius surrectum, & multifariam sectum; inferius verò in tres partes dividitur, quæ singulæ quoque bifidæ sunt, coloris albi, multis punctis purpureis & flavis notatus: ex calice surgit pistillum pisticæ floris parti ad instar clavi infixum, quod abit in fructum seu testam, exiguam, oblongam, in duo loculamenta divisam, seminibusque factam exiguis & albis: radix exigua, lignosa: crescit hæc planta in locis incultis circa vias. Sic ejus nomen à Græcæ linguæ imperitis Pharmacopolis depravatum est, cum olim *εὐφροάση* dicta sit, quod nimirum oculos, quorum caliginem discutit, delectet, ex *εὐ* & *φραση* lætus. Hinc quoque *Ophthalmica* vocatur. B.

Oogentrooft / khaar-oog. G. Augen-troft. Gall. *Euphrasie*. A. Eyebright.

EUPHROSYNE, idem quod *Eupragia*.

EUPNOEA, est respiratio probè constituta, sive respirandi facilitas, ab εὖ benè, & πνίω spiro. B. *Een makke lypke ademing*. G. Leichter athem. Gall. *Respiration facile*. A. An Easil breathing.

EUPORIA, est Medicamentorum præparandi facilitas, vel eorum operationis promptitudo, ex εὖ benè & πορῖα gradior. B. *Daardige Medicynne*. G. Bewährte artzney. Gall. *Une Medecine éprouvée*.

EUPORISTON. Gr. εὐπόριστον. Est medicina facilè parabilis & obvia. G. Ein haufmittel.

EURHYTMUS, est pulsus in homine sano, Rhythum seu ordinem benè fervans, ex εὖ benè & ῥυθμῶν modulus. B. *Ordentlyke pols*. G. Ordentlicher pulschlag. Gall. *Le Poulz regulier, egal*. A. An Orderley Pulse.

EUSARCOS, Gr. εὐσαρκῶς, benè carnosus, seu torosus, sive quadratus, ab εὖ benè, & σὰρξ caro. B. *Wel in 't vleesch*. G. Voll mit fleisch. Gall. *Charnu*. A. Fleshy.

EUSEMIA, est honorum signorum præsentia, ab εὖ benè, & εὖμα signum. B. *Een goed teiken*. G. Ein gut zeichen. Gall. *Un bon signe*. A. A good sign.

EUSITIA, est bonus appetitus, ab εὖ benè, & σίτην alo, nutrio, pascō, sagino. B. *Goeden appetyt*. G. Gut appetit. Gall. *Bon appetit*. A. A good appetite.

EUSPLANCHNOS, est is qui optima & robusta habet viscera, ab εὖ benè, & ασπλαγχνος viscus. B. *Die goede ingewanden heeft*.

EUSTOMACHUS, est benè constitutus stomachus: item cibus stomacho conveniens, ab εὖ benè, & στόμαχος finistrum ventriculi orificium. Quod & pro toto ventriculo sæpè sumitur. B. *Een goede maag*. G. Ein guter magen. Gall. *Un bon estomac*. A. A good stomach.

EUTHANASIA, est facilis & levis sine convulsionibus dolorificis mors, ex εὖ benè, & θάνατος mors. B. *Een gemaklyke dood*.

EUTHYPOROS, est rectus incessus, ab εὐθύς rectus, & πορῖω incedo.

EUTHROPHIA, est recta corporis nutritio, ab εὖ benè, & τροφή alimentum. Eυ

EUTOCOS, seu **FÆCUNDA**, quæ benè gerit, & facile parturit, ab εὖ benè, & τέκος fetus, à τίτω pario.

EUTONOS, qui firmus est, & debitum membrorum tenorem habet, ab εὖ benè, & τόνος tensio, à τίτω tendo.

EUTROPHIA, est optima nutritio, ab εὖ benè, τέλειω nutritio. **B. Een goede voeding.** **G.** Das gedeyen, zunehmen. **Gall.** *Une bonne nutrition.* **A.** A good nourishment.

EXACERBATIO, idem quod *Paroxysmus*.

EXÆRESIS, sic vocatur Chirurgiæ pars, quæ extrahit peregrina è corpore nostro, quæ ei nocebant, ab ἐξ ex & αἶρω, traho, demo. **B. uytjainge.** **G.** Aufziehung. **Gall. & A.** Extraction.

EXAGIUM, est Veterum pondus scrupulos quatuor pendens.

EXALTATIO, **Gr.** Μεταερισμός seu **SUBLIMATIO**, est operatio, quæ res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel est subtilisatio, res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, ablutio, vel fermentatione. **B. Opheffing / verhooging.** **G.** Erhebung, verbesserung. **Gall. & A.** Exaltation.

EXAMBLOSIS, idem quod *Abortus*. **Gr.** Ἐμβλωσις & Ἐμβλωμα, ab ἐξ ex & ἀβλωσις *Abortus*.

EXANASTOMOSIS, est osculorum, sive extremitatum vasorum apertio, ab ἐξ ex, ἀνομιώω aperio, relaxo. **B. Opening der monden der vaten.**

EXANTHEMA, est **EFFLORESCENTIA**, seu **EFFLORATIO**, quædam super cutem apparens instar earum macularum quæ etiam in totius corporis cute apparent, à *Sennerto* dupliciter describitur; unum est quod colorem cutis saltem mutat, ut fit in febribus petechialibus, morbillis, maculis scorbuticis, hepaticis, lentigine &c. alterum in quo tubercula quædam in cute erumpunt, quæ papillarum nomine venire solent, ut variolæ, papulæ, pustulæ &c. ab ἔκασθω effloresco. **B. uithottende vlekke / puistc.** **G.** Blattern, bocken. **Gall.** *Exantheme, Efflorescence.* **A.** A pheale or pash.

EXARTHREMA, idem quod *Luxatio*, & quidem totalis, quando totus articulus ex sede sua naturali excidit: ab ἐκάρθρω, ex artubus sum dimotus. **B. Ontlið.** **G.** Verrenckung. **Gall. & A.** Luxation.

EXARTICULATIO, idem quod *Luxatio*.

EXCATHISMA seu SEMICUPIUM, est balneum ex aqua calida.

EXCIDENTIA sive ECPTOSIS, idem quod *Luxatio*.

EXCEPTIO, est incorporatio aut permixtio pulverum ficcorum cum humiditate quapiam : hoc pacto *Electuaria* conficiuntur, cum melle aut syrupo pulveres & pulpæ excipiuntur : & pulveres pilularum cum syrupo, melle, vino, aut succo.

EXCIPULUM CHYMICUM, vide *Receptaculum Chymicum*.

EXCISIO, sive ECCOPE, idem quod *Extirpatio*.

EXCIPULUM, idem quod *Recipiens*.

EXCORIATIO, idem quod *Darffis*.

EXCORTICATIO, est corticis exterioris denudatio, quod Pharmacopœis usitatum est circa radices, fructus, femina &c. B. *En ontbasting*. G. Abschelung der rinde. Gall. *l'Ecorcement*. A. Apeling awy of the bark.

EXCREMENTUM, Gr. Διαχρέμα, Περιττώμα, notat omne quicquid ab alimentis post coctionem separatum, crassius, indissolutumque existens è corpore est fecernendum, vel quicquid cum sanguine circumvicit, & subtilius atque acrius est, quam ut corpus amplius nutriat, illive inferviat, per excretoria corporis eliminatur, ut sudor, aurium sordes, alvi & vesicæ excremena &c. B. *uitdyg-zels / dyest*. G. Unflat, roth. Gall. *Excrement, l'Ordure du corps*. A. The Offfall, the refuse of any thing or excrements.

EXCRESCENTIA, idem quod *Hyperfarcosis*.

EXCRETIO, Gr. Διαχρέσις, est actio excernendi. Vide *Excrementum*.

EXELCISMUS, est ossium à superficie in profunditatem deductio, ab ἐλκω extraho. B. *Indrukkinge des beens*. G. Einfällen der beinen. Gall. *Compression de l'os*.

EXERCITATIO, est motus corporis humani vehemens & voluntarius, sanitatis tuendæ, vel habitus boni comparandi gratiâ factus. Gr. Ἀσκησις, Ἀσκημα, Γυμνάσιον. B. *Üefening*. G. Uebung. Gall. *Exercitation, Exercice*. A. Exercise.

EXERCITIUM, est motus, quo corpus sanitatis gratiâ exercetur & movetur, estque *triplex*. I. Quod tantum

tum ab aliis fit, ut in equitatione, navigatione, & curru.
 2. Partim ab aliis & semetipsis, ut in gladiatoribus & luxatoribus. 3. A. semetipsis tantum, ut in ambulatione & pila, omnium optimè quod fit pilâ parvâ, vulgò **palletten**. *Exercitium* seu finis illius iterum triplex est; vel ad calorem, vel ad sudorem, vel ad anhelitum, & hoc sufficit. B. **Gen oefening**. G. Ein uebung. Gall. *Exercice*. A. Exercise.

EXHALTATIO. Gr. *Ἀναθυμίασις*. Idem quod *Evaporatio*.

EXINANITIO. Gr. *κένωσις*. Idem quod *Evacuatio*.

EXISCIOS, est, quando os femoris luxatum est. Undè & illi, quibus nates rotundæ extant & coxa eminent, dicuntur *Ἐξίξιοι*, ab *ἔξ* ex, & *ἰξίον* coxa. B. **Mank / heup-ontvoigting**. G. Verrenckung der hueft. Gall. *Luxation de la hanche*. A. Luxation or the thigh bone.

EXOMPHALOS, est umbilici protuberantia, infantibus frequens, ab *ἔξ* ex, & *ὀμφαλός* umbilicus. B. **uitbulding des navelz**. G. Das heraufz wachsen des nabels. Gall. *Protuberance du nombril*. A. Protuberance of the Navel.

EXOPHTHALMIA, est oculi extra ordinarium situm protuberantia, ab *ἐκ* ex, & *ὀφθαλμός* oculus. B. **Gen uitpuilinge der oogen**. G. Das heraufz wachsen der augen. Gall. *Protuberance des yeux*. A. A Protuberance of the eyes.

EXOSTOSIS, est ossium extuberantia & excrescentia, seu ossium tubera, & eminentiæ inordinatæ à Lue venerea aut aliâs, ab *ἔξ* ex, & *ὀστέον* os. B. **uitwassing des beens / bein-knochts**. G. Ueberbein, aufz wachsen der beinen. Gall. *Exostose, excroissance de l'Os*. A. A Extuberance of the bones.

EXPECTORANTIA, Medicamenta sunt, quæ valent morbosam materiam intra Pulmonum bronchia contentam per Laryngem expellere. B. **Bozst-middelen**.

EXPLORATORIUM, idem quod *Specillum*.

EXPLOSION, erat juxta quorundam medicorum hypothesein actio spirituum, quâ nervi subito contrahuntur; Causa dicebatur, quando spiritibus animalibus particulæ heterogeneæ accrescunt, vel in confusionem aguntur. Sed est potius operatio quædam Chymica, quâ res accensæ

subitò inflammantur, ut fit, si cum nitro accendatur Antimonii pulvis. B. *Ontplossing*. G. Das rauschen, geteils. Gall. & A. *Explosion*.

EXPRESSIO ab EXPRIMERE, est, quando amygdala, aliave semina pinguia post debitam contusionem, aut decocta, aut herbæ tuse ob olea aut succum prælo exprimuntur.

EXPULSIO, idem quod *Expultrix vis*.

EXPULTRIX VIS, sive facultas. Antiquis dicebatur illa actio seu facultas, quâ excrementa excernebantur, sed non necesse est ad cæcas vires confugere, cum scimus ea omnia à spiritibus animalibus fieri, motu scilicet peristaltico.

EXSOLUTIO, idem quod *Eclipsis*.

EXPIRATIO, seu ECPNEUMATOSIS, est aëris in Pulmone contenti per asperam arteriam, os & nares expulsio; cujus causa consistit in Thoracis dilatati collapsu, adeoque compressione Pulmonis; tum compressu musculorum abdominalium in viscera, proin in diaphragma; & denique in vi propria contractili fibrarum musculosarum Pulmonem constituentium. B. *uitademing*. G. Die aufzblasung. Gall. *Expiration*. A. Idem.

EXSTASIS, est iudicii & imaginationis depravatio, maniacis & melancholicis familiaris, quâ diu cogitando circa unum objectum, mens quasi fixa stat absque iudicio ab eâ ex, & *isnpi* statuo. B. *Gen verrukking van zinnen*. Gall. *Exstase*.

EXSUCCATIO, idem quod *Ecchymoma*.

EXSUDATIO, idem quod *Ephidrosis*.

EXSUFFLATIO, idem quod *Ecpysefis*.

EXTA, Gr. *Σπράγνα*, idem quod *Viscera*.

EXTASIS, idem quod *Exstasis*.

EXTENSIO, idem quod *Anatasis*.

EXTENUATIO, est totius corporis macritudo. Gr. *Λεπτοσμός*, & *Λεπτιότης*. B. *Der magering*. G. Magerheit, oder mager werden. Gall. *Extenuation*, *Majgreur*. A. *Leanness*.

EXTERGENTIA, idem quod *Abstergentia*.

EXTINCTIO, dicitur de lapidibus, v.g. Crystallis, silicibus &c. toties candefactis, totiesque aquâ extinctis, usque dum evaserint friabiles; ac interdum metalla ignita liquo-

liquore aliquo extinguuntur, ut hic earum virium participet. Ferrum aquâ, Aurumve vino extinctum, cujusmodi extinctiones crebrò in usum Medicum adhibentur. *Extinguere* etiam est, quando argentum vivum terebinthina, aliove liquido ita involvitur, ut nec micula ejus amplius conspici possit. B. *uitblussing*. G. *Auffleschung*. Gall. *Extinction*. A. *Quenching*.

EXTIRPATIO, est partis solidæ propter sphacelum, cancrum &c. abscissio. Præstat, duorum, trium, pluriumve digitorum spatio ab articulo, excisionem fieri, nisi mortificatio se extenderit ad brachii aut femoris superioria, hic enim articulum ipsum eligere cogimur. Certior est ablatio in parte sana, majori licet cum dolore. Gr. Ἀποκοπή, & Ἐκτομή. B. *Extirpatie / afsettinge*. G. *Abschneidung*. Gall. *Extirpation*.

EXTRACTIO, ab **EXTRAHERE**, est resolutio, quæ corporis mixti partes subtiliores à crassioribus ope menstrui solventis segregantur: Ex gr. quando mediante spiritu vini vires ex quocunque Medicamento extrahuntur, tunc illud, quod post menstrui evaporationem relinquitur, vocatur *Extractum*. B. *Gen uittreckunge*. G. *Aufziehung*. Gall. *Extraction*. A. *An Extractio*. Gr. Ἐκχύωσις, Ἐκχύλωμα. Chirurgicè quoque sumitur pro extractione rei è corpore humano, e.g. dentis, calculi, polypi, globuli plumbei &c.

EXTRACTUM, Gr. ὄπιον, undè *Opium* & Ἐκχύλωμα, est purum, sincerum & efficax illud, quod à partibus minùs efficacioribus, mediante liquore, segregatum & ad justam consistentiam inspissatum est. B. *Gen uittreckzel*. G. *Dasz aufgezogen ist*. Gall. *Extrait*. A. *An extract*.

EXTRAVASATUM, dicitur de humore vel sanguine, qui è vasis effluxit, sive adhuc hæreat intra partes corporis molliores, sive penitus ex corpore effluerit. Gall. *Extravasé*.

EXTUBERATIO, idem quod *Apophysis*.

EXULCERATIO, Gr. Ἐλκωμα Ἐλκωσις, est solutio continui, à materia erodente originem trahens, in mollibus corporis partibus, cum imminuta magnitudine. Differt ab abscessu, quod abscessus producit per se, prægressâ tantùm Inflammatione. Exulceratio item est magna, parva, lata, brevis, angusta, recta, transversa, sinuosa, aqua-

æqualis, inæqualis, &c. B. *Ein Verwüerunge*. G. Verwundung, verfehrung der haut. Gall. *Exulceration, Blefsure, Entameure de la peau*. A. An Exulceration.

EXUMBILICATIO, est *Hernia Umbilicalis*, seu Umbilici procidentia. Idem quod *Exomphalos*.

EXUSTIO, est, quando quis ab igne læsus fuerit. Estque triplex, *prima* lædit cuticulam, & cum vesiculis aquosis elevatur; *secunda* ipsam quoque cutim; *tertia* partes etiam cuti subjectas. Gr. *Ἐκυστία*. Illa *Exustio* sæpè studio & arte Chirurgicâ fit, ope cauteriorum candentium. B. *Brandung*. G. Brand, brunft, verbrennen. Gall. *Brustlue*. A. A burning.

EZULA, vide *Esula*.

F.

F Significat in fine formularum *Fiat*.

F. L. A. Est *Fiat Lege Artis*.

F. S. A. Est *fiat secundum Artem*.

FABA, habet caules tres pedes circiter altos, quadratos, excavatos: folia sunt oblonga obrotunda, crassa, pinata, bina velut conjugata ad costam, quæ in mucronem abit: flores sunt leguminosi, oblongi, coloris aliquando albi, striis nigris intructi, aliquando purpurei, nigricantes: flori succedit siliqua longa, crassa, carnosa, unicapularis, facta seminibus reniformibus oblongis, elatis vel ovalibus, coloris varii, plerùmque albi: radix longa, partim recta, & partim repens, fibrosa: Gr. *Κάβασις*, & *Φάσηλις*, à Faliscis hoc vocabulum Latinis una immutata litera, dicebant enim *Habam*, quam Latini *Fabam*, propter literarum cognominationem F. & H. B. *Boonen*. Gall. *Fève*.

FABA SANCTI IGNATII, sunt fructus Nucis vomicæ legitimæ Serapionis Camelli, habentes carnem amarâ, flavam, avellanæ nucis magnitudine, variæ tamen formæ: sunt hi nodosi, durissimi, corneæ substantiæ, coloris inter album & glaucum medii: Ex India orientali affertur, estque celebre antifebrile in Tertiana.

FABARIA, sic appellatur Telephii quædam species, idque à foliorum figura & crassitie à faba. Vide *Telephium*.

FACIES VULTUS, Gr. *πρόσωπον*. Anterior capitis pars non capillata, continens oculos, nasum, os, labia, men-